

Luceafărul

Săptămânal de cultură editat de Fundația Luceafărul
Apare sub egida Uniunii Scriitorilor din România
An XVI, Nr. 20 (809), Miercuri, 4 iunie 2008, 16 pagini. Preț: 2 lei

Apare cu sprijinul
Primăriei sectorului 2 București,
primar Neculai Onțanu

FUNDAȚIA „LUCEAFĂRUL”

GA LA
PREMIILOR
LUCEAFĂRUL

EDIȚIA A V-A

29 MAI 2008

519484891540011 20

Eveniment organizat în cadrul SEMICENTENAR
săptămânii aniversare **luceafărul**

DUMITRU RADU
POPESCU
Premiul
Opera Omnia
CORNEL
UNGUREANU
Premiul
de excelență
PETRU CÂRDU
Premiul
pentru poezie
GHEORGHE
SCHWARTZ
Premiul
pentru proză
OCTAVIAN
SOVIANY
Premiul pentru eseu
IOANA IERONIM
Premiul
pentru traducere
CLARA
MĂRGINEANU
Premiul pentru
publicistică
GABRIELA
GHEORGHISOR
Premiul pentru
debut în critică
AIDA HANCER,
CĂTALINA
CADINOIU și
OFELIA PRODAN
Premiul
pentru debut
ION CUCU
Premiul de fidelitate
„Luceafărul - 50”

Viata literară

Proiecte culturale pe semestrul II 2008

ConcursulUSR pentru finanțarea proiectelor culturale se va încheia la data de 30 iunie 2008. Până la această dată, organizațiile, asociațiile și filialele ca și persoanele fizice inițiatoare de proiecte culturale sînt rugate să le depună la sediulUSR din Calea Victoriei 115. Punctele care trebuie evidențiate în fiecare proiect se află pe situl www.uniuneascrititorilor.ro, fiind aceleași de la concursul precedent, pentru semestrul I al anului 2008.

Decernarea PremiilorUSR pe anul 2007

Decernarea PremiilorUSR pentru lucrări apărute în anul 2007 va avea loc în ziua de 5 iunie 2008 la ora 17 în cadrul Tîgului de Carte BookFest, în spațiul rezervat pentru evenimente.

Din istorie în prezent

Continuăm astăzi publicarea mesajelor parvenite cu ocazia sărbătoririi Semicentenarului revistei *Lucaefărul*, care, din motive de spațiu, nu și-au găsit locul în numărul aniversar. Tuturor celor care ne-au scris cu acest prilej le mulțumim cu profundă grațitudine.

Revista „Acolada”, Satu-Mare

Cu o eminesciană reverberație în titlu care obligă, revista „*Lucaefărul*” împlinește o jumătate de veac. O vârstă superbă, a deplinei maturități. Numeroși scriitori din toate generațiile, începând cu cei importanți, ni s-au adresat prin coloanele ei, asigurându-i un loc de frunte în rândul periodicelor literare autohtone. Cu toate că a cunoscut momente de grea eclipsă, sub diriguirea unui principe uzurpator și a unor frunți plate ale servilismului propagandistic, „*Lucaefărul*” a avut tăria de-a renaște „din cenușa imperiului”. O serie de texte compromițătoare, precum cele semnate de un Tîmăcop, la propriu, dar și la figurat, din fericire n-au putut-o distruge. După 1990, revista a revenit la condiția unei onorabilități și a unei remarcabile prezențe intelectuale. O nouă conducere îi oferă acum șansa unei mai severe selecții a numelor și, în consecință, a unui plus de vigoare și de atractivitate. Îi urăm „*Lucaefărului*”, din tot sufletul, la cât mai mulți și mai fertili ani!

Revista „Arca”, Arad redactor-șef: Vasile Dan

După o perioadă postdecembristă dificilă, în care presa culturală (literară) din România a scăzut dramatic în tiraje, fiind sacrificată, cu prea mare ușurință, de numeroșii ei cititori predecembrisți în favoarea pseudovedetelor media ale zilei – televiziuni, ziare politice de toate culorile, apoi de scandal și dezvăluiri, de parapsihologie, mai nou de tabloide, de revistele cu morgă, țepene, academice, acreditate CNCIS, de cele peste 70 de universități nou-nouțe de la sate și orașe –, se pare că revistele de cultură au început, cătinel-cătinel, să-și revină. Să recupereze, firește doar parțial, terenul pierdut. Anume pe acei cititori calificați intelectual, cu gust și criterii manifeste, sătui pînă peste cap de „proza zilei”. De timpeliile politice ce nu se mai termină. De intrigi la televizor și-n ziare. De trîncăneala fără rost. De scrisul agramat și cacofonic a sferitodoctilor cu pauză în idei și pană în expresie.

Printre revistele proaspete, care cîștigă cititori astăzi, se numără și „*Lucaefărul*” de ultimă formulă redacțională și publicistică. Precum alte publicații vii de la noi, și revista „*Lucaefărul*” a înțeles că singura ei șansă de a ajunge la cititori este să-și consolideze condiția de instituție critică. Una care să facă, pe cît cu putință, igienă în haosul editorial beletristic din țară. Acum, cînd toate se amestecă și se confundă, zăpăcînd cititorul, librarul, difuzorul de carte. Apoi și „*Lucaefărul*” a înțeles să nu-i mai fie rușine să publice poezie română, proză, teatru originale, eseu, traducere, așa cum se rușinează de aproape două decenii multe publicații culturale cu ștaif. Să nu facă partizanat literar, fie el și generaționist. Să nu ignore posibilitățile ingenioase și atractive de tehnoredactare (o revistă de cultură trebuie să fie în fond un obiect estetic de așezat în bibliotecă, iar nu de aruncat, precum ziarul deja citit, la coșul de gunoi). Acesta este aerul proaspăt pe care îl degajă și „*Lucaefărul*”, cel de acum. La multi ani! Multe ediții de acum încolo substanțiale, inspirate, cu colaboratori valoroși, căutate de cititorii care, slavă Domnului!, nu ne lipsesc.

Revista „Singur”, Târgoviște Fondator: Ștefan Doru Dăncuș

După momentele de durere prilejuite de disparițiile premature ale lui *Laurențiu Ulici* și *Marius Tupan*, pentru revista de cultură „*Lucaefărul*” a venit și un moment de bucurie: *sărbătorirea unei jumătăți de secol*

de apariție neîntrepută.

Echipa redacțională a revistei „*Singur*” salută călduros prestația echipei „*Lucaefărului*” și îi urează putere de muncă în continuare. Mult succes! Fie ca „*Lucaefărul*” să strălucească mereu în teritoriul revistelor de cultură românești.

Revista „Oglinda Literară”, Focșani Redactor-șef: Gheorghe Andrei Neagu, „Cavaler al Literaturii Române”

Tineretea mea, la fel ca și tineretea altor autori, a fost legată de această revistă. „*Lucaefărul*” a fost și mai poate fi încă multă vreme rampa de lansare sau de confirmare a trudițiilor cuvîntului scris românesc. Poate de aceea a rămas veșnic tânăr. Dar mai presus de tineretea sa, „*Lucaefărul*” s-a dovedit a fi o revistă capabilă să renască din propria cenușă pentru a nu mai știu cîta oară. Disparițiile dramatice ale diriguitorilor revistei au fost ca tăierea arborilor pentru a da lăstari, mai vițoși și mai numeroși în istoria revistei. Iată de ce „*Oglinda Literară*” crede că „*Lucaefărul*” poate fi un model de continuitate absolut necesară pentru orice demers cultural românesc de excepție. La mulți ani, *Lucaefăr blând*, ridicător pe-o rază...

Colegiul de redacție al revistei „Nord Literar”, Baia Mare

Redacția revistei „*Nord Literar*” din Baia Mare împărtășește bucuria de a fi împreună cu Domniile Voastre la acest moment aniversar – împlinirea a 50 de ani de apariție continuă a revistei „*Lucaefărul*”. Nu știm cît de mult înseamnă pentru istorie acești ani, dar, cu certitudine, pentru revista „*Lucaefărul*”, drumul parcurs reprezintă pagini importante de istorie literară. De această reputată publicație își leagă numele multe generații de scriitori, între cei care au semnat în paginile ei numărându-se și numeroși autori din spațiul Nordului Literar.

Dorim „*Lucaefărului*” să strălucească încă mulți ani, să fie mereu tânăr și plin de vigoare!

Revista „Mișcarea literară”, Bistrița Director: Olimpiu Nușfelean

Pe la începuturile mele de cititor al publicațiilor literare și mai apoi de colaborator al acestora, am descoperit în „*Lucaefărul*” o revistă fascinantă. Erau, citite pe băncile liceului, generoasele pagini în care se afirmau tinerii poeți și zeciști, peste ani rubrica lui Cezar Ivănescu, din care își lua zborul poezii de toate formele poetice, tabletele lui Ioan Alexandru, prozele și textele critice, interviurile, care dădeau seama despre suflul mereu tânăr al literaturii noastre, câțiva redactori care te primeau la redacție cu amabilitate și interes, redactori-șefi, de la Virgil Teodorescu la Laurențiu Ulici sau la Marius Tupan, dispuși să-ți găzduiască textele fără nici o rețineră, dându-ți sentimentul că, dincolo de jocuri literare sau politice, inerente mediului scriitoricesc de la noi, „*Lucaefărul*” poate fi o revistă a ta... Amintesc aceste lucruri personale pentru a configura și în acest sens prestația unei reviste care nu și-a dezmințit și nu și dezmințe programul – deschiderea spre orice experiență literară venită dinspre orice generație, dezvoltarea insinuării în spațiul publicistic, cu un aer de prospețime, seriozitatea asumării unui rol major, fie și cu unele sincopă de-a lungul timpului. Aș putea spune că revista a realizat aproape întotdeauna un echilibru firesc între „centru” și „provincie”, într-o relație reversibilă. Devenirea literaturii postbelice s-a imprimat în evoluția revistei ca într-o pastă fidelă și plastică, marcând astfel un traseu istoric. Un traseu pe care îl urcăm într-o constelație fericită. Un traseu pe care, credem, noua formulă redacțională și publicistică îl va continua cu succes, spre folosul literaturii, pe măsura încărcăturii simbolice a numelui revistei.

Lucaefărul

Director: Dan CRISTEA
Redactor-șef: Horia GÂRBEA

Redacția: Simona GALAȚCHI, Gelu NEGREA,
Stelian TABĂRAȘ
Concept layout: Adrian BALTAG –
www.dtp-factory.ro
DTP: Ionela STANCIU

Revistă de cultură

Editor: Fundația Lucaefărul

Apare săptămânal sub egida și cu sprijinul
Uniunii Scriitorilor din România
ISSN – 1220-627X

Art director: Mihai ZGONDOIU
Coordonator pre-press: Alexandru FARCAȘ
Administrație, difuzare: Eugen CRIȘAN
Tipărit la CROMOMAN

Revista „*Lucaefărul*” este membră a Asociației
Revistelor, Imprimeriilor și Editurilor Literare
(A.R.I.E.L.)

Adresa redacției: Calea Victoriei, nr. 133, București, sector 1
Tel./Fax: (021)-212.79.94 ; Tel: (021)-312.96.93
email: fundația_lucaefarul@yahoo.com
www.fundația_lucaefarul.ro
www.revistaluceafarul.ro
Banca Comercială Română – Sucursala Sector 1, București
Cont Lei: RO17RNCB0072049692900001
Cont Euro: RO33RNCB0072049692900004,
COD SWIFT: RNCB - ROBU

IMPORTANT! Colaboratorii ne pot trimite materiale doar în format electronic și culese cu semne diacritice!
Reguli generale de corespondență cu redacția: Manuscrisurile nesolicitate și nepublicate nu se înapoiază. Textele trimise către rubrica *Poșta redacției* vor purta pe plic mențiunea respectivă.

Conform prevederilor Statutului, Uniunea Scriitorilor din România nu răspunde pentru politica editorială a publicației și nici pentru conținutul materialelor publicate. Revista „*LUCEAFĂRUL*” promovează diversitatea de opinii, iar responsabilitatea afirmațiilor cuprinse în paginile sale aparține autorilor articolelor.

DIFUZARE

Revista „*Lucaefărul*” poate fi cumpărată de la chioșcurile RODIPET și IMPACT din București și din țară. În București mai poate fi găsită la librăria de la Muzeul Literaturii.

ABONAMENTE revista „LUCEAFĂRUL”

● Abonamente se pot face la toate sucursalele RODIPET și POȘTA ROMÂNĂ. Revista „*Lucaefărul*” este înscrisă în Catalogul Publicațiilor RODIPET la nr. 2048. În Catalogul de Presă/ 2008 editat de Poșta Română găsiți revista „*Lucaefărul*” cu nr. de cod 19365, la capitolul 6, pag. 48.
● Vă mai puteți abona, de asemenea, prin S.C. ORION PRESS IMPEX 2000 S.R.L., O.P. 77, C.P. 19, București, Sector 3, telefon/fax: (021)-610.67.65 sau (021)-210.67.87.
● Se pot face abonamente și direct la Fundația „*Lucaefărul*”, expediind banii prin mandat postal sau prin ordin plată în contul RO17RNCB0072049692900001, BCR – Sucursala Sector 1, București și trimițând apoi o copie după dovada plății abonamentului pe adresa fundației, Calea Victoriei, Nr. 133, București, Sector 1 sau prin e-mail la fundația_lucaefarul@yahoo.com împreună cu Talonul de abonare completat.

Nume.....	Prenume
Compania.....	Cod fiscal.....
Str.....	Nr....., Bloc, Scara
Etaj	Apt., Localitate
Județ/Sector	Cod poștal
Telefon	E-mail:
Adresa de livrare (dacă este diferită de adresa de mai sus):	
Str.....	Nr....., Bloc, Scara
Etaj	Apt., Localitate
Județ/Sector	Cod poștal
Telefon	E-mail:
Număr abonamente contractate începând cu data de	
☐	3 luni (13 numere) 26 lei
☐	6 luni (26 numere) 50 lei
☐	12 luni (48 numere) 90 lei

● **PROMOȚIONAL:** La un abonament făcut direct aveți 30 % reducere pentru cel de-al doilea, iar pentru două abonamente întregi făcute, aveți 50 % reducere pentru al treilea.
● **Cititorii din străinătate** sunt rugați să trimită dovada plății a 200 de euro prin mandat postal sau prin transfer bancar în contul RO33RNCB0072049692900004, Cod SWIFT: RNCB - ROBU, BCR – Sucursala Sector 1 pentru abonamentul pe un an. Copia acestei dovezi și adresa completă se expediază pe adresa redacției sau se trimite prin e-mail, cu specificarea *Abonamente revista „Lucaefărul”*. Pentru relații suplimentare legate de distribuție nu ezitați să ne contactați la numerele de telefon: 0727-87.22.76 sau 0722-15.26.69.

Stranietate și familiaritate

Cronica
literară
Dan Cristea

Am recitat versurile Ilenei Mălăncioiu, din ultima antologie publicată la Editura Corint (*Urcarea muntelui*), cu același sentiment pe care l-am avut dintotdeauna, și anume acela de a mă afla în prezența unei mari poete contemporane. Dacă Harold Bloom are dreptate susținând că un mare creator se impune prin stranietate și familiaritate, ar fi cazul, atunci, să ne întrebăm în ce măsură aceste atribute de căpetenie concordă ori sunt proprii universului poetic al Ilenei Mălăncioiu. Unde, cu alte cuvinte, se manifestă această stranietate, această originalitate nemăiîntâlnită până la contactul cu opera poetei, și unde stranietatea se transformă în ceva familiar, în ceva pe care îl știam și noi, doar că nu l-am observat la vreme.

Dar mai înainte de aceste răspunsuri, câteva cuvinte despre antologie, însoțită de o prefață de Eugen Negrici și de ilustrațiile lui Mircea Dumitrescu. Comparată, de pildă, cu antologia Polirom din 1999, *Linia vieții*, cea de față nu prezintă foarte multe modificări, semn că există deja un *corpus* stabil al operei autoarei. Totuși, observăm mai multe poeme reținute din volumul de debut, *Pasărea tăiată* (1967), aproximativ același număr (21) din *Către Ieronim* (1970) și *Inima reginei* (1971), mai puține poeme (30 aici față de 35 acolo) din *Crini pentru domnișoara mireasă* (1973); pe de altă parte, unificarea sub același titlu de volum a poemelor din *Linia vieții* (1982), mai multe poeme pentru *Urcarea muntelui* (1985, 1992), incluzând aici, probabil, și poeme nepublicate; sporirea, în schimb, substanțială a poemelor reluate din periodice și antologii, și reunite sub titlul *După învierea lui Lazăr* (1989-2005).

Cât despre titlurile înșeși remarc doar faptul că n-a fost reținut, de exemplu, la antologarea de acum poemul *În însuși cuptorul*, poem capital și edificator, în opinia mea, atât pentru universul metaforic, cât și pentru cel semantic din ceea ce numeam, cu altă ocazie, *litomania* sau *litoscopia* conținute în descifrarea divinatorie a "păpușilor de piatră" din *Crini pentru domnișoara mireasă*. Scriam atunci că imaginea pământului ca "athanor", funcționând așadar precum un cuptor universal, e grandioasă, ea proiectându-se asupra întregului ciclu. În același timp, pietrele ar reprezenta, metaforic, osemintele pământului, imaginea lor redeșteptând, pe alt plan, imaginea oaselor frânte (*diseicta membra*) și repuse apoi laolaltă, într-un scenariu deopotrivă ritualic și magic pe care îl întâlnim atât de des în metaforele și obsesiile poemelor *ieronimice*. Amintind de mitul egiptean al morții și reînvierii lui Osiris, această dezmembrare și recompunere a trupului, însemnând adeseori și o reactualizare simbolică, e cunoscută în teatrul antic grec sub numele de *sparagmos*, putând fi întâlnită la Euripide, de pildă, în scena morții lui Hypolit sau în scena sfârșirii regelui Penteu de către propria lui mamă și de însoțitoarele ei din *Bacantele*.

Un studiu remarcabil, scris de Eugen Negrici în 1984 (il citesc, așadar, pentru prima oară), servește antologiei drept prefață. Interpretarea lui Negrici se referă la o "mitologie infernală a sui-generis", la o lume de "coșmar", de "vedenii", de "umbre și proiecții onirice". Criticul subliniază astfel cu precădere, la Ileana Mălăncioiu, "investigarea unui tărâm thanatic", care ar crea "prima noastră mitologie a morții", de sorginte mai curând folclorică, baza ei găsindu-se în "vechile eresuri și credințe populare". În același timp, Eugen Negrici atrage atenția asupra "similitudinilor

Ileana Mălăncioiu:
Urcarea muntelui
(Prefață de Eugen Negrici; Ilustrații de Mircea Dumitrescu), Editura Corint, 367 pagini

uimitoare", de "univers artistic și de mentalitate", între vizionarismul poetei și vizionarii Evului Mediu. Dacă există însă vreo similitudine, ea se datorează însă faptului că Ileana Mălăncioiu vorbește, în genere, de esențe. Referentul (viața, moartea, iubirea) e o esență de natură universală și nu o ființă particulară. În sfârșit, studiul-prefață lasă aproape necomentat capitolul erotic (Eros și Thanatos), capitol atât de complex și original în cazul poetei.

Consustanțialitatea dintre viață și moarte constituie spațiul imaginar în care Ileana Mălăncioiu își plasează dramele pe care le explorează în versurile sale: drame ale pierderii și regăsirii temporare, ale desprinderii și reîntâlnirii într-o lume misterioasă, în care legăturile dintre cei vii și cei morți rămân indestructibile. Sau, cum spune poeta: "Nu putem fi cu totul despărțiți de cei plecați dintre noi./ altfel cum ar fi putrezit ulucile/ acestui cimitir de țară unde florile/ sunt mai înalte decât crucile". La această credință, conservată de tradiția și de mitologia populară, vin să se atașeze perspectiva și viziunile deosebite ale poetei. Acestea sunt lucrurile stranie, chiar idiosincratice, în sensul pe care îl dă cuvântului Harold Bloom. Poeta se identifică astfel cu Ieronim, bărbatul cu oasele zdrobite, trupul său de femeie devenind ca și al acestuia, "făcut din bucăți". Ea vede lumina descompusă prin "ochiul de sticlă albastră" al lui Ieronim. Se identifică, la fel, cu "făptura rece și dură" a reginei dispărute, vorbește cu aceasta "ca-ntr-o moarte", împărțind același destin dramatic, cel al unei "dragoste comune, pierdute". Straniu e faptul că Ileana Mălăncioiu își poartă spiritul până în tărâmurile morții, în "ținutul din lumea morții cu sfinții-n ascultare" și că deslușește aici o viață aidoma, doar inversată, celei de pe pământ: "Ea vine până la jumătatea drumului/ Și se uită cu sfială în sus./ Ca și cum ar intra într-o taină/ A celor care încă nu s-au dus./ Apoi coboară iarăși la locul ei/ Și parcă se închide în urma sa o poartă.../ Aștept cu frică să-mi spună ceva/ ca de la o moartă la altă moartă". Stranie e și această poezie a sufletelor care se așteaptă ("un suflet care vine la alt suflet ce-l așteaptă în tăcere trist și gol"), care se strigă ("sufletul care te strigă în a sufletelor limbă"); a sufletului care suferă de o boală grea, ce se răspândește mai întâi în cer și apoi în lume, a sufletului capabil să treacă în membrele trupului rece (imaginar) pentru a-i da "din nou suflare" sau a sufletului care nu capitulează, închizând în sine "cuvântul sfânt" pe care îl apără astfel de "vorbele care-așteptau să-l calce".

Este o poezie a miraculosului, a vieții care se prelungește în moarte și a supranaturalului care, dobândind trăsăturile existenței obișnuite, se "naturalizează". Poeta își privește viața dintr-o perspectivă amestecată ("Ci iarăși mă aflu undeva deasupra/ vieții mele și

o pot privi ca pe ceva încheiat"), *ex eventu*, "din clipa când nu voi mai fi". Este perspectiva dominantă din poemele publicate până la apariția volumului *Linia vieții* (1982). După cum s-a mai remarcat, după această dată, și la Ileana Mălăncioiu și la alți poeți contemporani, se produce o "radicalizare socială și politică a poeziei". E vorba evident de o poezie împotriva regimului și a deformărilor de tot soiul petrecute în ultima perioadă a epocii ceaușiste. Așa cum consemnează și poeta, într-un vers definitiv, "Fără ca nimeni s-o vadă/ Poezia a coborât în stradă". Respingerea "turnului de fildeș" și trăirea orei tragice la dimensiunile comune sunt gesturi care înobilează definitiv poezia timpului și pe cei care au compus-o. Versurile Ilenei Mălăncioiu în această privință sunt greu de uitat: "A trecut și anul acesta și nu s-a-ntâmpat nimic/ Poate că-n iarna asta care n-a trecut încă/ Poate că primăvara va fi mai îndurătoare/ Ori poate că vara sau toamna./ Știți la ce mă gândesc; la ce se gândește/ Toată lumea. Eu nu sunt o excepție./ Eu m-am născut într-un sat în care nimic nu mai crește/ Mai mult decât această speranță./ Eu nu trăiesc în turnul de fildeș; eu trăiesc/ Într-un oraș în care toată lumea/ De la un timp visează mereu același vis/ Din ce în ce mai des // O, Doamne, cât de frică ne este la toți/ Că va veni și primăvara asta degeaba./ Că va veni și vara și toamna/ Numai ce visăm noi nu va veni".

Interesul poemelor de acest fel, valoarea lor ca poezie sunt departe însă de a fi doar circumstanțiale. Ileana Mălăncioiu le imprimă și acestor poeme perspectiva, obsesiile și viziunile sale profunde. Dacă în poemele anterioare viața se prelungea în moarte, în poemele mai recente, cele de după 1982, moartea este cea care invadează viața, făcând din faptul de a trăi o iluzie, un lucru straniu: "Poți să bați pasul pe loc/ Asemenea unui mort/ Care de mii de veacuri/ Străbate veșnicia". Reversibilitatea dintre viață și moarte capătă un sens contrar, căci semnele morții sunt cele care pătrund acum în peisajul familiar, în existența de zi cu zi. Astfel, o crimă se întâmplă pe strada principală, lumea se isterizează, "se răsucesc în somn și tresare", stafiile, în schimb, trec liniștite pe scări. Hiperbola epopeică transformă spaimea, de pildă, într-un adevărat cataclism. Aceasta "se întinde ca o iarbă rea, ca un foc într-o pădure, ca apa pe tot pământul". Poemele mai vechi trăiau într-o atmosferă miraculoasă, acestea mai noi exprimă o criză a sensului și a percepției lumii. Sunt, cu alte cuvinte, mai apropiate de fantastic, pentru că în ele se produce cel mai adesea o ruptură, o intruziune brutală, o modificare scandalosă în ordinea obișnuințelor și în rațiunea generoasă a existenței. Într-o lume tot mai tristă și mai grăbită, "timpul melancoliei", după cum constată poeta, s-a perimat. Sufletul, subiectul forte al acestei poezii, a devenit nepăsător și inert, înstrăinat de propria vorbire: "De suflet nici nu vreau să mai vorbesc". Rostul poeziei este pus sub semnul întrebării, căci sursele înșeși ale acesteia, de spirit, de viață și de sensibilitate, par să fi secat: "Azi nu mai scriu versuri, nu mai visez/ Nu mai tremur, nu mai plâng, nu mai sunt./ Într-o așteptare apăsătoare m-am îngropat/ În mine însămi ca într-un mormânt". Ceea ce era familiar, obișnuit, în ordinea firii se transformă în opusul său, într-o stare de o frapantă stranietate. Amenințarea la adresa poeziei ("Încerc să scriu ceva, dar nu se poate") face ca aceasta să iasă în arenă și mai convingătoare.

PALMARES ediția a V-a

Premiul Opera Omnia

DUMITRU RADU POPESCU

Volumele *Umbrela de soare*, *Fata la miazăzi*, *Somnul pământului*, *Dor*, *Duios Anastasia trecea* l-au consacrat ca autor de proză scurtă, în timp ce piesele parțial adunate în volumele *Acești îngeri triști*, *Teatru* (1974), *Rezervația de pelicani*, *Teatru I - II* (1985 - 1987) sau *Moara de pulbere* îl recomandă în mod incontestabil drept cel mai prolific dramaturg al epocii postbelice.

F. Vânătoarea regală, *O bere pentru calul meu*, *Ploile de dincolo de vreme*, *Împăratul norilor* și *Orașul îngerilor* integrează ciclul care îl va impune pe D.R. Popescu printre cei mai de seamă romancierii români ai epocii contemporane.

Autor nu doar prolific, dar și proteic, D.R. Popescu își va aduna producția eseistică în volumul *Virgule* din 1978 și va semna în 1982 culegerea *Căinele de fosfor*, care reunește între copertile sale o bună parte din opera poetică a autorului.

1964, 1969, 1973, 1975, 1978, 1979 și 1980 sunt anii în care autorul a obținut Premiul Uniunii Scriitorilor din România.

Premiul de Excelență

CORNEL UNGUREANU

A publicat peste două mii de articole și studii în presa culturală din România, Iugoslavia și Germania. Are doctoratul în literatură română și comparată și, de șaisprezece ani, este profesor universitar la Facultatea de Litere a Universității de Vest din Timișoara. La Editura Amarcord i-a apărut - în două volume - studiul *La vest de Eden. O introducere în literatura exilului*.

Premiile Luceafărul 2007

A publicat *Mitteleuropa periferiilor* și *A muri în Tibet* la Editura Polirom - dar și nenumărate alte studii, dintre care amintim numai *La umbra cărților în floare*, *Proză și reflexivitate*, *Contextul operei*, *Mircea Eliade și literatura exilului*, *Fragmente despre teatru* sau *Istoria secretă a literaturii române*.

Premiul pentru Poezie

PETRU CÂRDU

A publicat pentru prima dată la vârsta de 16 ani, în paginile ziarului „Libertatea” din Pancevo. Doi ani mai târziu - în 1970 - volumul *Menire în doi* marca debutul său editorial.

I-au urmat de atunci volumele *Aducătorul ochiului* (1974), *Pronume* (1981, în ediție bilingvă româno-sârbă), *Căpșuna în capcană* (1988), *În biserică Troia* (1992), *Cerneala violetă* (1998) și *Școala exilului* (2003). Majoritatea volumelor i-au apărut și în limba sârbă, la prestigioase edituri din Belgrad și Novi Sad. În 1990, volumul *Căpșuna în capcană* a văzut lumina tiparului și în limba engleză, la editura londoneză Forest Books.

Premiul pentru Proză

GHEORGHE SCHWARTZ

La 24 de ani debuta cu două proze scurte în revista orădeană „Familia”, iar în 1972 apariția romanului *Martorul* marca debutul său editorial.

În 1983, Asociația Scriitorilor din Timișoara îi premiază romanul *Efectul P*, iar zece ani mai târziu romanul *Cei o sută - Ecce Homo* obține premiul organizației similare din Arad.

Tot Asociația Scriitorilor din Arad i-a mai premiat și romanele *Procesul*, *Cei o sută - Mâna albă* și *Cei o sută - Axa lumii*, iar în 1998USR distinge volumul *Cei o sută - Oul de aur* cu Premiul pentru Proză. În 2005 romanul *Spitalul* obține din partea APLER Premiul „Autorul Anului 2005”. Activității de prozator a lui Gheorghe Schwartz îi mai datorăm romane ca *Pietrele*, *A treia zi*, *Anabasis*, *Cochilia* sau *Vara rece*. Printre volumele sale de proză scurtă se numără *Ucenicul vrăjitor*, *Maximele Minimele*, *Castelul Albastru* și *Paranoia Schwartz*.

Distincții: în 2004 Ordinul Meritului Cultural în grad de Comandor, Premiul „Mihail Sebastian” în 2005, Marele Premiu pentru Proză „Liviu Rebreanu” doi ani mai târziu și Premiul de Excelență al C.J. Arad în acest an. Asociația Scriitorilor din Arad și organizația ASLA din Palermo l-au premiat, de asemenea, pentru întreaga sa activitate.

Premiul pentru Eseu

OCTAVIAN SOVIANY

A debutat simultan ca poet și critic, într-un număr din 1975 al revistei clujene „Echinoc”. Debutul editorial s-a produs însă abia opt ani mai târziu - cu volumul de poezie *Ucenicia*

bătrânului alchimist, apărut la Editura Dacia. I-au urmat volumele *Cântecele desăvârșirii interioare* - premiat de Asociația Scriitorilor din București - *Turnul lui Casanova*, *Provincia pedagogică*, *Textele de la Montsalvat*, *Cartea lui Benedict*, *Alte poeme de modă veche*, *Scrisori din Arcadia* și, în 2006, volumul *Dilecta*. Este autorul unor texte dramatice precum *Insula Fericirilor* sau *Strălucirea și suferințele filosofilor*. Pentru dramaturgie a obținut în 1993 și o bursă din partea Fundației Soros.

Textele de la Monte Negro dezvăluie latura sa de prozator, iar volumul *Textualism, postmodernism, apocaliptic* - de trei ori premiat de revistele „Poesis”, „Tomis” și de Asociația Scriitorilor din București - descoperă publicului cititor un eseist viguros.

În 2004, președintele României i-a decernat Ordinul „Meritul Cultural” în grad de cavaler.

Premiul pentru Traducere

IOANA IERONIM

A abordat esul, teatrul și poezia, atât ca autor, cât și ca traducător.

Volumul *Zmeie peste munte* i-a fost tradus în engleză și catalană, iar *Triumful Paparudei* - nominalizat la Sir Weidenfeld Prize - i-a apărut în engleză și este în curs de apariție în limba germană.

A mai publicat volumele de poezie *41. Scara rulantă*, *Silabe omnivore* (ediție virtuală) etc., iar U.S.A., Anglia, Austria, Franța, Irlanda, Suedia și Rusia sunt doar câteva dintre țările unde i-au apărut eseuri și poeme.

I-a tradus în românește pe Ginsberg, Auden, Codrescu și Conrad. În colaborare, a tradus în limba engleză opere ale unor importanți poeți români contemporani.

Recent a tălmăcit o serie de piese ale lui Shakespeare (*Furtuna*, *Regele Lear*, *Măsură pentru măsură*) și Arthur Miller (*Vrăjitoarele din Salem*, *Moartea unui comis voiajor*), care au început deja să fie preluate de teatrele românești.

Premiul pentru Publicistică

CLARA MĂRGINEANU

A publicat până în prezent nouă volume de versuri și a realizat nenumărate reportaje, portrete, interviuri și documentare ca redactor al TVR Cultural, unde lucrează din 2002.

Prizonierul libertății, *Sărmanele Duminici*, *Fata de asfalt* sau *Femeia albastră* sunt doar câteva dintre titlurile plachetelor care i-au apărut de-a lungul anilor.

Pentru activitatea sa jurnalistică, A.P.L.E.R. i-a decernat în 2006 Premiul pentru Jurnalism Cultural.

Premiul pentru Debut în Critică Literară

GABRIELA GHEORGHISOR

A absolvit Facultatea de Litere a Universității din Craiova, secția română-franceză. Și-a

susținut licența cu o teză despre *Imaginarul oniric ionescian* și a aprofundat literatura română în context european - în doi ani de studii postuniversitare. Este doctorandă la zi cu o teză despre Mircea Horia Simionescu.

A semnat numeroase articole în paginile revistelor „Luceafărul”, „Ramuri”, „Mozaicul”, „Observator cultural” și „România literară”.

Premii pentru Debut

AIDA HANCER

Este încă elevă la Colegiul Național „Petru Rareș” din Suceava, dar are deja numeroase premii pentru poezie. Dintre acestea, amintim Premiul pentru Debut „Mihai Eminescu” - obținut la Botoșani - și premiile concursurilor literare „Tudor Arghezi” și „Dimitrie Bolintineanu”.

CĂTĂLINA CADINOIU

A publicat poezii în „Convorbiri literare”, „Viața Românească”, „Curierul de ambe sexe” și multe alte reviste literare.

Anul 2007 i-a adus numeroase premii, printre care se numără Marele Premiu al Festivalului de Poezie „Nicolae Labiș”, Premiul I la Festivalul „Dimitrie Bolintineanu” și Premiul Special al Juriului la Festivalul de creație literară „Mihai Eminescu”.

OFELIA PRODAN

A debutat anul trecut cu volumul de poezii *Elefantul din patul meu*, distins cu Marele Premiu pentru Debut al Editurii Vinea. Concursul Național „George Coșbuc” i-a adus premiul al treilea pentru aceeași plachetă, la secțiunea volume publicate.

La sfârșitul anului 2007 îi apare la Editura Brumar volumul *Cartea mică*.

Premiul de Fidelitate „Luceafărul” - 50“

ION CUCU

A lucrat pentru revista „Luceafărul” aproape două decenii, unde, la rubrica „O istorie a literaturii române contemporane văzută de Ion Cucu” a publicat săptămânal fotografiile din viața literară românească, constituind o veritabilă cronică în imagini a vieții noastre literare.

A avut nenumărate expoziții în București și în țară. A ilustrat multe lucrări de istorie și critică literară.

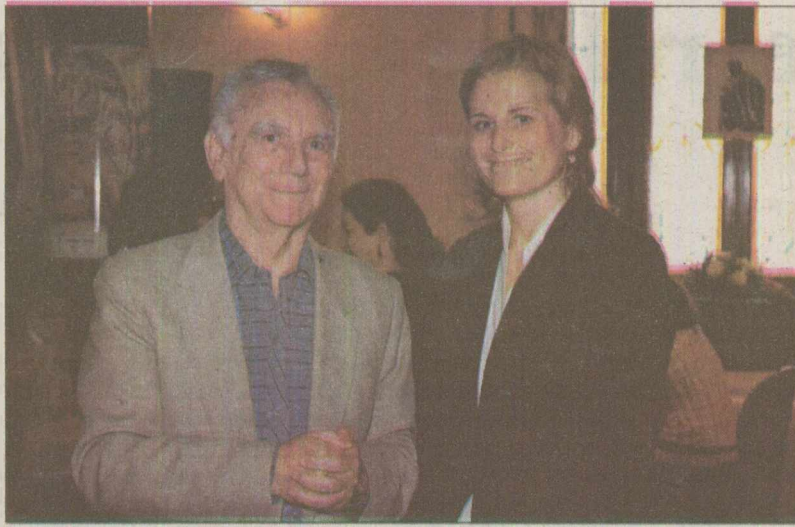
A participat la numeroase festivaluri de literatură și la expoziții naționale și internaționale de artă fotografică, unde a obținut importante premii, cel mai recent fiind Marele Premiu pentru Arte, decernat în 2006 de Academia Internațională Orient - Occident.

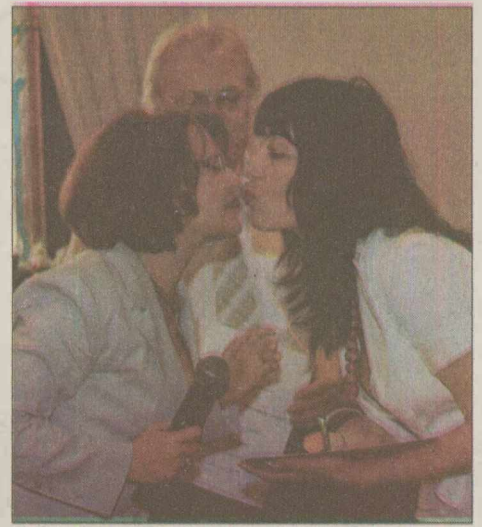
Premiații Luceafărului 2007: Cătălina Cadinoiu, Aida Hancer, Gabriela Gheorghisor, Clara Mărgineanu, Cornel Ungureanu, D.R. Popescu, Octavian Soviany, Gheorghe Schwartz, Petru Cărdă, Ofelia Prodan, Ion Cucu

Moment artistic cu actorul Eusebiu Ștefănescu și solista folk Maria Gheorghiu

D.R. Popescu și Ilinca von Dorondhall, manager general la Eurobank, finanțatoarea Premiului Opera Omnia

Gabriela Gheorghisor (Premiul de debut în critică) primește felicitările Danielei Zeca-Buzura

Debutanta Aida Hancer primește Premiul și felicitările de rigoare de la președintele ASB, Horia Gârbea

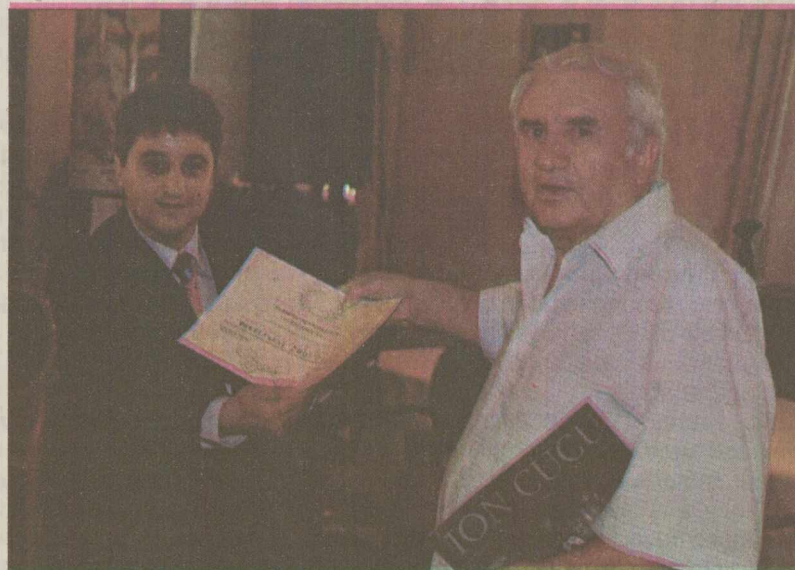
Cornel Ungureanu și Simona Gheorghe, reprezentanta firmei de avocați „Gheorghe și asociații“, finanțatoarea Premiului de excelență

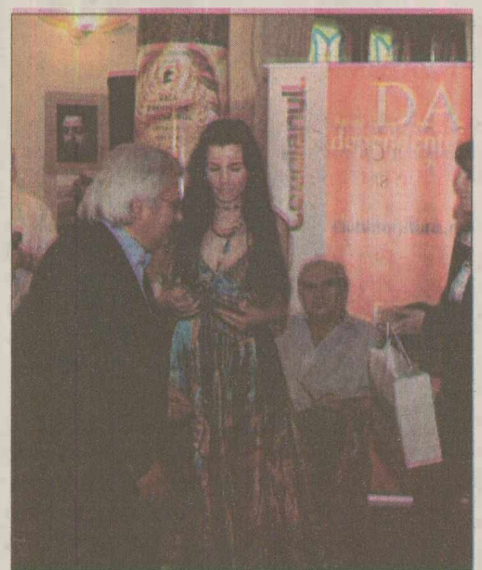
Laureatul pentru eseu, Octavian Soviany, mulțumește juriului și șansei ca premiul să-i fie înmănat de maestrul Mircea Dumitrescu

Clara Mărgineanu (Premiul pentru publicistică) și mereu proaspăta emoție a reîntâlnirii cu filosoful Mihai Șora

Maestrul Ion Cucu primește Premiul de fidelitate „Luceafărul - 50“ de la Dan Mircea Cipariu, președintele EuroculturaArt care l-a și finanțat

Cătălina Cadinoiu (Premiul pentru debut) și directorul revistei Luceafărul, Dan Cristea

Petru Cârdu la câteva clipe după primirea premiului pentru poezie din mâna lui Gabriel Chifu, secretar al USR

Prozatorul arădean Gheorghe Schwatz și Neculai Onțanu, reconfirmatul primar al Sectorului 2 București

Instantaneu de la festivitatea de la Casa Vernescu. Pe fundal, o mică parte din superba expoziție foto a lui Ion Cucu

Ce rol joacă o revistă literară?

GABRIEL CHIFU

D

Recent, la Uniunea Scriitorilor, s-a aniversat semicentenarul revistei „Luceafărul”. Cincizeci de ani de apariție neîntreruptă nu înseamnă puțin lucru, din păcate însă nu toți acești ani au fost glorioși, au existat perioade gri sau chiar negre, precum aceea a anilor '80, reliefată ca atare în diversele intervenții. Probabil de aceea Dan Cristea și colegii săi au conceput reuniunea jubiliară voit nefestiv, ca pe o masă rotundă, ca pe un moment de evocări neprotocolare, de evaluare lucidă și de dezbateri. Multe dintre alocuțiunile au încercat să răspundă la o întrebare neformulată: Ce rol s-ar potrive să joace această revistă literară?

Încerc să-mi dau și eu cu părerea în acest colț de pagină.

Ideea care s-a desprins repetat a fost că „Luceafărul” s-ar cuveni să se întoarcă pe făgașul original, să redevină ce-a fost – revista tinerilor scriitori. Și, ca argument în favoarea acestei reveniri programatice, s-au invocat vremurile când un grupaj de versuri sau o nuvelă publicată în paginile acestei reviste creau, certificau un scriitor! Un comentariu imediat: un asemenea gând de „remărire” ar fi, poate, dezirabil, dar este cu totul irealizabil și de aceea nerealist. (Am zis „poate”, fiindcă acest gând de „remărire” mie mi se pare că trădează anume nostalgii „totalitare”, de care se vede treaba că e greu să scăpăm, stau ațipite în mintea noastră și, când nu te aștepti, ies la suprafață și ne dictează...) Nu cred că mai e posibil

azi ceea ce era logic să se petreacă altădată, epocile nu mai seamănă, strategia afirmării/prezenței publice, editoriale a unui scriitor tânăr nu mai este aceeași. Slavă Domnului, dacă scriitorul tânăr (ca și scriitorul, în general...) este înzestrat, el poate să publice oriunde, în reviste sau direct în carte, nu trebuie să mai aștepte cuminte, aliniat, la coadă, să-i vină rândul și să intre în sectorul, în „șarcul” în care-i indicăm noi să intre, fiindcă acolo a hotărât pentru el cineva „de sus” că e locul lui. Scrierul e un act profund individual, e un exercițiu de opțiune și de libertate. Am ieșit din zodia colectivismelor de tot felul, a uniformelor și uniformizării, a „planurilor cincinale” și a „directivelor”, actualmente ne aflăm în altă parte – într-un spațiu al individualismului dur, dar adevărat. Și apoi: Bun, construim o casă pe poarta căreia scriem cu litere mari, migălos rotunjite, „Aceasta e revista tinerilor”, adăugăm și semnul exclamării la sfârșit ca să fim mai convingători și îi invităm pe tineri să intre. Ce ne facem însă dacă apare un nou Nichita Stănescu, sau Sorescu, sau Cărtărescu și el nu are chef să treacă pragul acestei case și se duce la „România literară” sau altundeva?! Repet, ce ne facem, nu se cheamă că am trudit degeaba, că am înălțat degeaba frumusețe de casă?!...

De aceea cu unul aș fi mai modest. Nu mi-aș propune de la început țeluri pe care am toate șansele să le ratez. N-aș da o destinație precisă revistei. Aș lăsa-o

în voic, să fie ceea ce devine. Aș avea însă neapărat grijă (grijă maximă până la cvlaviu!) ca în paginile ei să fie prețuite, celebrate, atent reliefate valori precum: literatura română, talentul, scriitorii, ideile înnoitoare – oricum și oriunde s-ar manifesta, indiferent de vârstă, de geografie etc. Asta aș face. Și aș aștepta liniștit să se dospească aluatul.

„Comerț virtual”? Nu: mărfuri virtuale

D

Bonusul este un act *cinic*: pretenția, prezumția că mi se oferă ceea ce eu, de fapt, am plătit deja. Bonusul face parte din marfă. El poate fi *adăugat* tocmai pentru că, în prealabil (inclusiv din punct de vedere istoric), a fost *sustras*, *scăzut*. *Minciuna bonusului ca dar*, ca recompensă, ca gratificație se adaugă minciunii (imediat anterioare (simultane) prin care eu, de fapt, plătesc mai mult pentru mai puțin. Mi se oferă bonus pe banii mei, pentru a mi se mulțumi că am „accesat” un anumit produs *in loc* altuia, echivalente, indistincte. Pentru că am *distins* în *indistinct*. Bonus; mi se restituie din ceea ce mi s-a furat, mi se fură, ca marfă. Marfă *egal* furt, sustragere.

BOGDAN GHIU

Costurile de producție tind, de fapt, spre zero, producția nu mai costă nimic. Resursele naturale tind să fie înlocuite în totalitate cu resurse simulate, mimate, de sinteză, artificializate. Capitalismul produce, deja, lumea. După ce a consumat și a epuizat lumea, capitalismul produce altă lume, material-virtuală (și aici, din nou, B. Stiegler are dreptate atunci când neagă noțiunea iluzorie de „imaterial” propusă de A. Gorz, propunând-o, în schimb, pe cea de „hipermaterial”: hipermateriale sunt aparatele, dispozitivele, *tehnologia*, *logistica* implicată în producția de „imaterial”, *simulând* natura.

Ce plătim noi, de fapt, atunci când cumpărăm un produs, o marfă, ce amortizăm noi sunt, în primul rând, *costurile de marketing*, altfel spus eforturile *științifice* pentru a se ajunge până la mine, în indistinctul de piață. Se poate vorbi de „imaterial” numai în acest sens, în sensul că mărfurile ca atare nu mai conțin *substanțial*, în substanța lor, ca substanță (ele oricum au fost *de-substanțializate*): comerțul se reduce la pura *comunicare*, produsul, marfa sunt *mesaje goale*, sticle aruncate în mare fără niciun mesaj, control *fatic* (vezi Jakobson) al canalului, asigurarea de *feed-back*, a faptului că „logistica” funcționează, că (sic!) consumatorul este *captat*, că se află „la celălalt capăt al firului”. „Alo!”, spune de fapt producția de mărfuri. „Alo, da?”, răspunde consumatorul, care nu mai consumă, de fapt, nimic. *Comunicații mobile*: nu mai conțin *unde ești*, totul este să fii *în câmp*, în *Lume*, la celălalt capăt al firului, al lanțului de producție-consum. Ceea ce plătim noi, de fapt, sunt *costurile de comunicare*, de mentenanță a rețelei, care nu există decât prin *ca feed-back*. Plătim... curentul electric – și pe cei care, asemenea nouă, *supraveghează*: nu pe ceilalți, unii pe alții, „Big Brother” bla bla bla, cum încă mai susține falsa critică mediatică a media (teama paranoică deja clișeizată, neutralizată, de panoptism), ci *rețeaua însăși*, împotriva *accidentelor* inerente, interne.

Iar așa cum spunea, fundamental, mai demult, Paul Virilio, *accidentul este consubstanțial tehnicii*, tehnică *egal* accident. Și aceasta pentru simplul motiv că, adaug eu, tehnica însăși, prin ea însăși, conform propriei sale „esențe” (fie ea „metafizică”, conform lui Heidegger, sau „morală”, conform lui Bruno Latour),

provoacă accidente, intervine ca accident, *prin accident programat* în cursul naturii. (În măsurarea timpului și pentru producerea, suprapunerea și detașarea timpului mecanic, „le foliot introduit dans la continuité du flux temporel un *accident*, non pas fortuit mais *indéfiniment répétable*, *précis prévisible*, libérant la mesure du temps des cycles naturels (...) la différenciation des oeuvres correspond à une introduction progressive de l'*accidentel* dans l'*art*” – Edmond Couchot, *Des images, du temps et des machines dans les arts et la communication*, Éditions Jacqueline Chambon, 2007). Tehnica constă tocmai în „accidentarea” iterabilă a naturii. Tehnica este supusă, deci, logicii *accidentului repetabil*.

Comerțul a devenit „virtual” în sine, și ca atare. Internetul nu este doar o *unealtă* în slujba comerțului, ci însăși *cheia de lectură* a comerțului, a economiei capitaliste actuale. Comerțul actual este *virtual în sine*. Nu se mai produce și nu mai consumăm, *ca substanță*, nimic. Am devenit niște ființe total spiritualizate, *îngeri* în cel mai deplin, adică mai *mediologic*, deci *hipermaterial* (vezi Régis Debray), sens al cuvântului. (Asta, și asta, „devenirea într-un înger” a umanității, și *tehnologizarea angelității*, m-aș fi așteptat să analizeze Andrei Pleșu în *Despre îngeri*. Nu a făcut-o însă, a ratat.) Comunicare pur *medii (de) noi în sine*. Omul – mediu de comunicare al Hiper-Umanului. Ne hrănim cu mesaje. Ne ținem în viață interacționând. „Online”: a te ține, activ-colectiv, în viață. Colocațional, colocrativ, co-lucrativ.

Generații și generaționism (II)

Alexandru
George
de vorbă
cu autorii

Am vorbit de pervertirea criticii, având ca efect compromiterea ei în ochii publicului intelectual. Acesta a fost uluit și consternat să vadă, chiar imediat după 23 august 1944, când mijeau abia zorile unui nou regim, că o serie de intelectuali de vază, savanți în diferitele ramuri ale științei, au făcut act de supunere față de ce urma să se instaureze în țara noastră; cei din câmpul umanist, mai ales literar, au făcut-o în modul cel mai strident, ajutați în cel mai nefast mod de tendințe de expresie, un Sadoveanu și un Călinescu, un Ralea și un Camil Petrescu sau Al. Rosetti s-au declarat a fi fost mari democrați, acum dispuși să-și slujească poporul (pe care până atunci îl ignoraseră sau chiar îl disprețuiseră) cu mintea lor exersată și cu verbul mai atrăgător decât al matematicienilor, fizicienilor sau agronomilor.

Nu știu cât de convingător au izbutit să fie, dar un rezultat sigur al acțiunii lor a fost constatarea că intelectualul poate scrie la orice și critica nu e doar supusă firescului relativism al lucrurilor omenești și poate susține orice cauză. Îndeosebi modelul nefast al impunerii (cu mijloace specifice politice) al lui G. Călinescu, încă din perioada 1944-1948 (până la suprimarea gazetelor sale *Lumea* și *Tribuna poporului*, apoi a oficiosului *Națiunea*) și revenirea lui după o eclipsă de câțiva ani, după moartea lui Stalin (1953) a lucrat în modul cel mai nociv, deoarece el a susținut cu mijloace artistice, nu o dată strălucite, propaganda criminală a partidului, altfel decât o puteau face I. Vitner, M. Novicov, N. Moraru sau G. Macovescu și Traian Șelmaru.

Culmea e că, în comunism, câte o revenire la normalitate, fie ea și accidentală și de scurtă durată poate avea ca efect secundar tocmai dezvăluirea anomaliei generale: atunci când, în timpul dezghețului de după moartea lui Stalin, s-au produs unele revizuri și mutații pe tabelul de valori, dar și adaosuri pozitive, faptul că aceiași inși care tunaseră și fulgeraseră împotriva unor scriitori pe care acum îi propuneau atenției publice ca valori foarte pozitive dovedea că în critică se poate trișa și poate face orice, că nu e o magistratură, nici un sacerdoțiu, nici un fapt de convingere intelectuală profundă, cu o treabă de oportunitate la ordinele Partidului, ceea ce în maniera barocă de mare efect a lui G. Călinescu se puteau numi o aiureală.

Și totuși s-a vorbit mult de critică în acei ani și s-a și făcut o critică de întâmpinare, s-au operat disocieri între mai mulți, s-au schițat ierarhii și s-au aprofundat unele fenomene, ceea ce nu putea lăsa indiferenți pe beneficiari. Căci cum puteau rămâne indiferenți Florin Mugur, Ion Brad, I. Bănuță când se vedeau laudați de G. Călinescu? Dar Marin Sorescu atunci când trecea interesul aceluiași, dar și al lui Vladimir Streinu, după ce se văzuse prefațat la debut de Aurel Baranga. Și publicul cititor ce putea gândi atunci când Labiș era consacrat poet autentic de însuși M. Beniuc, atotputernicul prezident literar comunist, care-l prefațase într-o ediție memorabilă pe însuși Arghci ?

Desigur că textele acestea nu se anulează prin îndoielile pe care le ridică, dar atmo-

sfera în genere te ispitesc la dubii pentru că totul se scâldea în apele minciunii în comunism, așa că și aici se putea ascunde voința regimului de a proba că nu e mai prejos decât cel pe care-l nimicise și creativitatea e încurajată, recunoscută, răsplătită.

Regimul se liberaliza încetul cu încetul, fără a-și reduce aportul de represiune în caz de nevoie. Dar renunțase la teroarea inițială executată asupra unor oponenți reali, chiar dacă înfrânți. Viața culturală devenise mai respirabilă și mai deschisă – dar și permeabilă la echivocul care nu existase înainte: tot mai multe manifes-

tări cu certă valoare se puteau strecura într-o situația mai complexă și mai diversificată; era vremea în care Partidul se mândrea cu creșterea numărului de cărți apărute (titluri și tiraje de-a dreptul fabuloase), în care posteritatea enumeră acum cele câteva cărți bune, fără a le pune în cumpănă cu balastul de maculatură, dar mai ales explicând cum (prin ce erori la capitolele „vigilență”) și prin ce tertipuri au ajuns ele să vadă lumina tiparului.

... Dar, nu și sub ochii și în mâinile cititorilor. Căci tirajele insuficiente, distribuția defectuoasă la librării sau centre de carte făcea ca ele să se piardă într-un hău fără fund, receditarea fiind în majoritatea cazurilor exclusivă; titlurile interesante, traduceri mult cerute trebuiau vândute de cei interesați, în clandestinitate întretinuându-se o bursă neagră.

Dar partea perversă în comunism apare nu în astfel de restricții și înșelăciuni, ci atunci când face „bine”: mă voi referi la o manevră mult mai eficientă și mai complexă decât pare la prima vedere: premiile prin care în primul rând regimul a răsplătit serviciile aduse lui de diverși „creatori”. În acel moment, prin cei de la putere, au procedat „cinstit” după criteriile lor strict politice, în deplină consecvență M. Sadoveanu, Zaharia Stancu, M. Beniuc, au fost înălțați în slăvi și omagiați, compleșiți cu funcții și onoruri fabuloase, promovați la premii internaționale; după ei, cei mai tineri, Petru Dumitriu, Titus Popovici, Dan Deșliu, Marin Preda, în ordinea descendentă perfect logică. Premiile de Stat (care inițial

îngăduiau beneficiarului să-și cumpere o vilă în Capitală), cele ale Academiei, Uniunii Tineretului erau doar forma *directă*, vizibilă, de răsplată și ele s-au redus treptat, lăsându-i pe privilegiați cu indemnizații, pensii, împrumuturi nerambursabile, mai puțin cunoscute de cetățeanul de rând; odată cu trecerea vremii, Partidul a redus premiile „creatorilor”, în momentul căderii regimului ele ajungând să fie simple bacșișuri.

Dar chiar și așa, ele nu erau de lepădat, fiind transferate „uniunilor de creații”, unde se cheamă că un criteriu profesional conta și dădea oarecare onorabilitate celui

masa cât mai compactă a dependenților. Deosebirea între cei care au profitat (uneori cu nerușinare) de nenorocirea abătută asupra literaturii noastre deveneau totuna cu cei ce au suportat regimul, s-au putut strecura printre ceilalți și și-au plăsat și ei produsele, dobândind oarecare notorietate și o onorabilitate reală, deși sensibil inferioară, recunoscută doar printre oamenii de cultură, impresionând mult mai puțin pe turnmici, eventual doar prin contrarietate.

Eu aparțin acestei ultime categorii de mici profitori ai noii structuri, neprogramat, iar, în faza de început a comunismului, urmărit cu dușmănia cea mai acerbă. În măsura în care realizasem totuși ceva, intram și eu printre numeroșii cetățeni români, ca o dovadă că regimul tiranic îngăduia în modul cel mai general „creația”. Or, această enormă mistificație a prins; ea e folosită de toți cei care s-au acomodat pentru a profita de comunism și care acum luptă din răspuțeri să ștergă deosebirea dintre cei care au scris supraviețuind în condiții mult defavorizate ca V. Voiculescu sau chiar Blaga, și cei care au cucerit glorie nemeritate slujind pe călăii culturii și neamului românesc precum Zaharia Stancu, G. Călinescu, Petru Dumitriu sau Marin Preda.

Cea mai ticăloasă înșelătorie (perpetuată de comuniștii din eșalonul secund de tip iliescian, de fapt gorbaciovist, care blamează în fond „revoluția” din anii post-decembriști, ei mulțumindu-se cu o mult mai comodă pentru ei perestroika) este ștergerea diferenței dintre literatura comunistă și cea care a apărut în timpul comunismului și înșirarea de opere valoroase care au văzut lumina tiparului în toată lungă noapte a acestuia, fără a preciza condițiile și momentul când evenimentul s-a produs. Dar, mai ales, că ele sunt uncori în cel mai acuzat conflict cu politica Partidului sau, în alte cazuri, în modul cel mai plecat.

Falsul cel mai evident pentru cel ce l-a putut observa încă de la origine, cum e cazul meu, care într-un fel, l-am și trăit pentru că mi-a dat oarecare speranțe pentru soarta propriului meu scris, a fost și continuă să fie proclamarea generației șazeciste drept marea glorie a literaturii din comunism și consacarea ei ca un nou mare moment al creativității în genere, comparabil doar cu ce fusese în veacul precedent sau în „interbelic”. Și, cum criticii care au susținut-o sunt acum personaje de prestigiu, cu „poziții” superioare la Academie, în învățământ, în conducerea Uniunii scriitorilor și a revistelor acesteia, foarte numeroase, ceea ce afirmă și îmbrățișează ei devine dogmă, ei fiind chiar solicitați să proclame „canoanele” care să se impună la tot poporul cititor de acum și în veci – neținând seama că și confrății lor comuniștii au năzuit la această măsură autoritară, dar și-au schimbat țelurile mai mult decât o dată pe deceniu.

Această situație mi-am propus să o smenalez și s-o discut, nu valoarea în sine a scriitorilor în cauză, printre care unii, mai ales poezii, sunt indiscutabil de primă mărime și cu o acțiune efectivă în desfășurarea literaturii autentice. Lor mai ales trebuie să li se facă onoarea unei analize cinstite și necruțătoare.

„laureat”.

Ca unul care am beneficiat de câteva premii și am făcut parte din jurii ale Uniunii Scriitorilor și Asociației din București, pot spune ceva din această acțiune, a felului în care și eu, și alții i-am fost beneficiari. Zaharia Stancu, omul care a dominat prima parte a regimului Ceaușescu, instaurat treptat, sporise numărul beneficiarilor, tocmai pentru a nu avea probleme cu nemulțumiri; or, din zece premiați, să zicem, cel mult doi trei erau merituoși, alți doi trei treceau rezerve pentru că mai luaseră de câteva ori sau primiseră altele din alte părți, iar majoritatea erau recunoscute nulități pe care trebuia să-i voteze ca să-și strecore pe puținii merituoși sau pasibili. În timp ce Premiile de stat inițiale prezentau și titluri de onoare menționate de câte ori cel în cauză era prezentat în situație oficializată, acum premiile pe care le-am apucat eu erau aproape derizorii, așa că nimeni nu se mândrea; dacă l-ai fi felicitat pe vreun beneficiar, el ți-ar fi răspuns cu un zâmbet forțat, cu aerul: „a trebuit să primesc și eu așa ceva”. Ideea de distincție, adică adevărata rațiune de a se contui și de a fi a acestor premii, se anulase astfel, iar cei onorați cu ele se resemnaseră să se considere niște simpli pomanagii.

... Pentru că regimul, deși își consumase generozitatea inițială, continua să fie paternalist, să pară că „dă” tot felul de lucruri necunoscuților de toate soiurile, nu-și mai satisfăcea supușii, dar făcea totul să-și transforme în complici și astfel să fie egalizați toți artiștii și scriitorii în

Reportaj de la fața locului

Semicentenar Luceafărul

Marți, 27 mai 2008, Uniunea Scriitorilor. Un afiș postat pe fațada casei lui Sadoveanu anunța sărbătorirea a 50 de ani de la „nașterea” revistei **Luceafărul**.

La ora 11, am pășit ușor emoționată pe vechiul covor din Sala Oglinzilor. M-a surprins să văd că veniseră atât de puțini oameni, dar m-am așezat

cuminte pe un scaun, sperând că unii profită de sfertul de oră academic, dar că, până la urmă... N-a fost chiar așa. Am rămas destul de puțini pe tot parcursul rememorării trecutului unei reviste literare care, de-a lungul semi-centenarului de existență, a stâmit reacții divergente, de la adorație la blamare. N-au lipsit totuși: **Corneliu Maria Savu, Paul Dugneanu, Cornel Ungureanu, Rodian Drăgoi, Marius Stănilă, Lucia Negoită, Florea Burtan, Călin Stănculescu, Rodica Buzdugan, Clara Mărgineanu, Ștefan Dimitriu, Petre Got, Nastasia**

Maniu, Iuliu Rațiu, Ofelia Prodan, Daniel E. Marian, Bujor Nedelcovici, iar la final a apărut în sală maestrul **Mircea Horia Simionescu**.

Festivitatea a început cu un moment de reculegere propus de **Dan Cristea** în memoria poezilor **Cezar Ivănescu** și **Matei Gavril**, plecați de curând dintre noi.

Au urmat cuvenitele urări de „bun venit” adresate de directorul revistei participanților la evenimentul aniversar, după care și-a intrat în rolul de „mastru de ceremonii” **Gelu Negrea**.

„La 50 de ani de la apariția primului număr, putem spune, fără emfază, dar cu un pic de orgoliu... de înțeles, sper, că **Luceafărul** are mai mult decât un trecut, are deja o istorie”, a afirmat el, menționând că revista a trecut prin momente mai luminoase și mai puțin luminoase, înregistrând „mari triumfuri ale spiritului, dar, uneori, și vinovate alinieri la comandamente politico-ideologice străine de spiritul culturii românești autentice.”

Invitat să prefăteze istoria semicentenară a revistei, **Dan Cristea** a spus, printre altele: „Am împlinit 30 de ani chiar în anul în care am venit la **Luceafărul**, în '72, și, după atâtea lucruri prin care am trecut, nu mi-aș fi imaginat niciodată că o să ajung să conduc această revistă. Trebuie să vă spun că am niște sentimente amestecate, pentru că, alături de momentele bune,

foarte frumoase, legate de tinerețea noastră, au fost și momente neplăcute. N-o să uit că, în '84, am plecat de la **Luceafărul**, demis fiind, apoi am fost exclus și din Uniune ș.a. Sentimentele mele mai sunt amestecate și pentru că istoria din ultimii ani ai acestei

reviste a contribuit zdrobitor de mult, din păcate, la împărțirea lumii scriitoricești. A lăsat o falie foarte adâncă. Nu pot să uit înfățișarea deplorabilă a revistei din '84, anul în care am plecat.”

Ilie Constantin a citit „nu două, nu trei poezii, ci patru poezii” publicate în **Luceafărul** în perioada 1968-1973, la cuvânt, urmându-i **Ioana Ieronim**, care și-a evocat debutul în **Luceafărul**, amintind că pseudonimul său literar se datorează revistei semicentenare. **Ioana Ieronim** a vorbit cu drag despre protectorul său, **Grigore Hagiu**, și și-a amintit de cuvintele bune pe care i le spusese chiar antevorbitorul său, **Ilie Constantin**, în primele zile de colaborare. „La **Luceafărul** era o atmosferă de club literar” a mai afirmat cu entuziasm **Ioana Ieronim**.

Apoi prozatorul și jurnalistul **Constantin Stan** a spus, la fel de emotiona(n)t, că „într-o bună măsură, biografia sa literară acoperă 36 de ani, din cei 50 din istoria **Luceafărului**. Cu un debut în 1972, la 21 de ani, când i se părea că e „foarte bătrân”, pe atunci

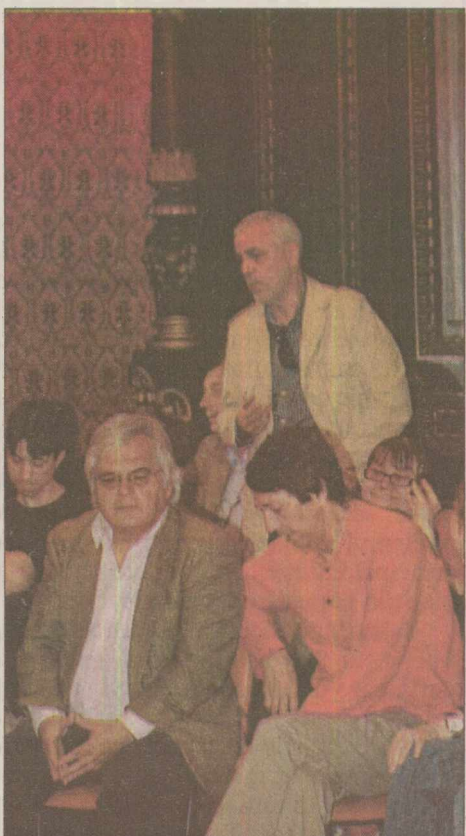
fiind „moda unor debuturi spectaculoase la 15-18 ani“, Constantin Stan a ținut la început o rubrică de televiziune, pentru a reveni acum, în formula nouă a revistei, tot cu o rubrică de televiziune, ca „un arc perfect“ al destinului. Trei „repere fundamentale“ l-au apropiat pe prozator de *Luceafărul*: publicarea *Leului albastru* al lui Dumitru Radu Popescu, nuvela lui Horia Pătrașcu, *Reconstituirea*, apărută în 2 numere, și schița *Table* a lui Ilie Constantin.

Pe parcursul speech-ului său, Constantin Stan a mai spus că „a fi luceferist nu este comod. Nu a fost nici înainte și nici după '89.“

Afirmația sa a fost întărită de discursul lui Nicolae Prelipceanu, care a ținut să sublinieze „perioada neagră a *Luceafărului*, cea pre-decembristă“, spunând că „această steluță, care nu prea luminează nici în realitate, ca revistă a emanat un întuneric puternic, în anii în care coada neagră a Securității era bine băgată acolo, cu protocronismul, acea teorie aberantă, care tindea să înăbușe literele românești. Acolo era nucleul dur al grupului de scriitori care s-au dus de două ori la Nicolae Ceaușescu să-i ceară desființarea Uniunii Scriitorilor și să se înființeze Uniunea Scriitorilor Comuniști. Acolo și în «Săptămâna», se dădeau loviturile serioase literaturii române și se făceau dezvăluirile lui Artur Silvestri despre Europa Liberă, Monica Lovinescu, Virgil Ierunca“. Trecând în revistă „luminile“ *Luceafărului* a amintit „cuplul teribil Gabriela Melinescu-Sânziana Pop, două scriitoare foarte talentate“.

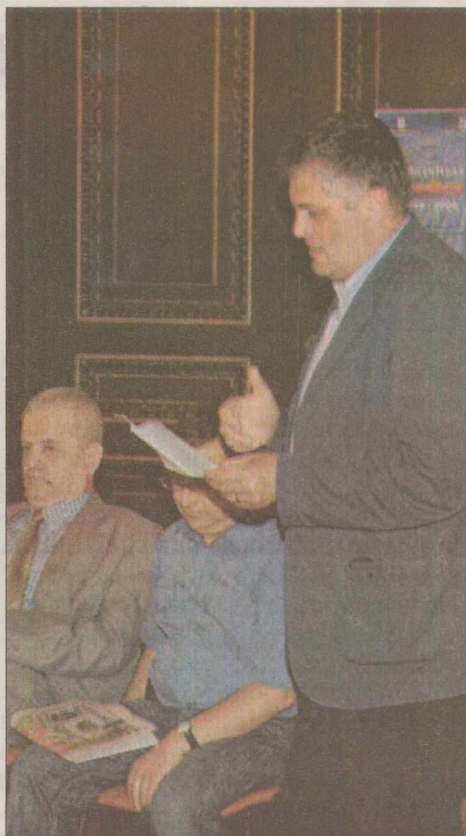
Gabriel Dimisianu a vorbit despre perioada sa de „martor apropiat al celor 50 de ani de *Luceafărul*“, adică de la început, din 1958, când revista „Tânărul scriitor“ a primit o nouă înfățișare, un nou nume și o nouă redacție, din care făcea parte poetul Miha Drăgămir, unul dintre scriitorii care au sprijinit mult pe cei tineri: Gabriela Melinescu, Constanța Buzca etc. G. Dimisianu l-a amintit și pe Nichita Stănescu, care „meteoric a trecut și prin redacția *Luceafărului*, pentru a se reîntoarce curând la «România literară»“. Ilie Constantin a intervenit cu o precizare: „Nichita fusese șeful Secției de critică literară și a ținut un mic speech: «Vai de voi, voi face ordine aici: Irinei (n.r. criticul Irina Grigorovici) îi scurtăm fustița, iar lui Dan Laurențiu îi scurtăm pletuțele»“.

N. Prelipceanu a ținut să facă o prezentare superbă și binemeritată, prezentare completată de Gelu Negrea,

celui pe care l-a numit „arhiva vie“ a *Luceafărului*: Ion Cucu, realizatorul unei expoziții superbe în holul de la etajul 1 al Uniunii Scriitorilor (o mini-expoziție, de fapt, căci nu găzduia decât 5% din cele peste 20000 de fotografii realizate de marele artist de-a lungul anilor). Ion Cucu a evocat o amintire mai neplăcută din trecutul dumnealui, și anume momentul în care s-a încercat recrutarea sa de către Securitate, recrutare pe care a ocolit-o prin mijloace iscusite și a mărturisit, cu scelpirea pasiunii de-o viață în ochi, cum s-a luptat ca fotografia să se transforme din „Cenușăreasa“ presei, ce se întâmpla să fie ignorată uncori din „lipsă de spațiu“, în „prințesa care este azi“.

Apoi, Gabriel Chifu ne-a vorbit despre „*Luceafărul* său“. A scos din buzunar o foaie pe care era scrisă povestea, apărută chiar în numărul aniversar al revistei, și a început să citească. Măinile îi tremurau puțin; parcă și vocea: „La începutul anilor '70, elev la liceu, îmi petreceam verile prea lungi într-un târg marginal, prăfos și torid. Eram deja „dependent“ de publicațiile literare și îmi măsuram timpul după zilele lor de apariție. Sâmbăta era ziua *Luceafărului* (...) Tot în perioada aceea, din cititor am devenit colaborator. Îi trimiteam plicuri cu versuri naive lui Geo Dumitrescu, care ținea o rubrică de corespondență cu cei care băteau la porțile grele ale literaturii. (...) Din cei cincizeci de ani ai

Luceafărului, jumătate sunt și anii mei“ (declarație modificată de către Gabriel Chifu, el fiind, la o socoteală mai atentă, luceferist nu de 25, ci de 35 de ani).

Poetul și eseistul Bogdan Ghiu, „luceferistul prin corespondență“, și-a pus la dispoziția noastră amintirile, cât și numărul anilor de existență, același cu cel al *Luceafărului*, publicația care pentru dumnealui reprezintă azi șansa de a scrie „la prezent“ și chiar șansa de a „bate câmpii“, după cum glumea cu modestie.

Ultimul vorbitor, președintele Asociației București aUSR, Horia Gârbea, și-a evocat amintirile recente cu *Luceafărul* din 1990, „când redacția încă nu avea un sediu al ei și totul se petrecea în casa lui Laurențiu Ulici din Apolodor. (...) Laurențiu Ulici mi-a oferit ocazia să fac ceea ce fac și astăzi, adică să scriu o rubrică intitulată „Cărțile săptămânii“, în care să prezint pe scurt aparițiile editoriale la zi. (...) Văd în *Luceafărul* un viitor cât se poate de luminos și sper să avem un viitor comun. *Luceafărul* a avut și două suplimente, unul a fost «Suplimentul 90», condus de Cristian Popescu și Cătălin Țârlea, și «Suplimentul Lucifer», inventat de Marius Tupan, un supliment cu notă umoristică, din vânzarea căruia se dorea întreținerea *Luceafărului*“.

La final, Dan Cristea a menționat că: „redacția revistei a fost întotdeauna

un loc extrem de deschis pentru oricine, acolo consumându-se momente chiar excelente, mai cu seamă în clădirea din Ana Ipătescu. Atunci s-au și cimentat prietenii cu cei de la «România literară». Aveam și locurile în care mergeam și beam o bere... Ilie Constantin avea darul de a găsi tot felul de locuri unde să mergem să bem un vin bun... Velea descoperise vis-à-vis de redacție o fabuloasă crâsmă, pe Povernei, care era un muzeu al culturii...“. După care, firește, ne-a invitat la un pahar de șampanie în holul Uniunii – moment asupra căruia nu insistăm, însă...
Povestea *Luceafărului* merge mai departe!(A.M.)

Creierul lui Piranesi

E

E întremător să vezi cum un om poate înfrunta inerția mentală a unei majorități democratice. Și e întristător să constăți cum inerția în cauză se propagă de la sine, ca o reacție în lanț întreținută de pîrghiile sugestionării colective. În fața unui asemenea val de îndobitocire masivă, reacția lui François Revel din *Cunoașterea inutilă* e îndreptățită: își asumă condiția renegatului și, repetînd la nesfîrșit aceleași idei, speră că într-o zi, citite de cine trebuie, ele vor putea să-i trezească pe unii la realitate. Tema diatribelor lui Revel e arhicunoscută: dubla măsură cu care fascismul și nazismul sunt judecate astăzi. Sau, mai pe șleau, diabolizarea fascismului și cosmetizarea comunismului. Potrivit acestei logici, unul a fost o crimă, celălalt a fost o greșeală. Primul a fost făcut cu premeditare, celălalt a fost săvîrșit „din culpă”, adică fără intenție. Că, în materie de atrocitate umană, comunismul nu e cu nimic inferior fascismului, ba dimpotrivă, judecat după numărul de victime și după consecințele malefice pe termen lung pe care le-a avut asupra omenirii, comunismul a fost cu mult mai nociv decît fascismul, faptul acesta e un adevăr banal. Din păcate, Europa occidentală nu vrea să știe de el. Nu pentru că ar fi rea intenționată, ci pentru că a fost adusă într-un hal de ignoranță atît de mare, că nu poți să nu admiri rafinamentul artizanilor ei. Ignoranța aceasta e opera unei propagande de fină și migăloasă măsliuire a trecutului, o propagandă al cărei interes este să păstreze balanța înclinată exclusiv de partea fascismului. Cu alte cuvinte, ar fi păcat ca sperietoarea fascismului să dispară din mințile oamenilor, căci s-ar pierde un pretext formidabil de îmbogățire pe seama culpabilizării profilactice a jumătate de Europa. Încă e nevoie de fascism.

Așa se face că azi ne izbim de o propagandă antifascistă agasantă și previzibilă, al cărei uluitor paradox este că, în lipsa unui obiect real, ea poate să și-l creeze singură. Dacă e să judeci prezentul după încrîncenarea pe care mediile o depun în lupta împotriva fascismului, ai crede că suntem la un pas de instalarea unei tiranii de extremă dreaptă. Pericolul e iminent. Lumea asta fojgăie de fasciști și noi nu știm. Sau știm și le suntem complici. Sau, mai simplu, nu numai că știm de ei, dar chiar noi sîntem aceia.

Dar ce mai înseamnă fascism în lumea de azi? Simplu spus, o pacoste născută din două surse: din naționalism și din creștinism. Acolo unde sentimentul național se îmbină cu credința creștină, acolo terenul prielnic apariției fascismului e pregătit. Concluzia? Trebuie mai întii desființate condițiile de posibilitate ale fascismului și abia apoi putem dormi liniștiți. Potrivit acestei logici, națiunea a devenit ea însăși o realitate cu iz fascist, iar creștinismul emană o adiere neplăcută de oficiină fundamentalistă. Tot ce e național pute. Tot ce e creștin e putred. Să le stîrpicim așadar. Campania actuală de compromitere a ideii de națiune și de creștinism merge mîna în mîna cu propaganda de înnegrire predilectă a fascismului și de trecere sub tăcere a răspunderii comuniste.

Spiritul vindicativ nu are îndreptățire decît în cazul victimelor fascismului. Adevăratele victime sunt doar ele. Cît despre cele ale comunismului, ele merită iertarea cuvenită unor biete zdrențe. Niște

Vânare de vînt

SORIN LAVRIC

nenorociți care s-au nimerit, cînd nu trebuia, acolo unde nu trebuia. Rezultatul? Cei care sînt răspunzători de tragedia comunistă scapă nepedepsiți, ba chiar mai mult, tot ei își arogă statutul de victime ale fascismului, avînd dreptul să ceară despăgubiri pentru suferințele îndurate. Ceilalți, regretele noastre și tresărirea noastră din umeri. Ce altceva poți face în fața unor pîrliți care pe deasupra au mai fost și păcăliți?

Cine nu consimte acestei măsliuirii de proporții istorice primește îndată anatema profilactică de „fascist *in spe*”. Eticheta aceasta are efectul unui certificat menit a te trimite într-un sanatoriu de boli mentale. Ești trecut la regim de carantină pentru că nu cumva boala de care suferi, o maladie al cărei grad de contagiozitate e uriaș, să molipsească și pe alții. Și, cum tratamentul profilactic e mult mai puțin costisitor decît cel curativ, el trebuie aplicat fără întîrziere asupra oricărui individ care dă semne că nu e dispus să înghită brașoavele propagandei stîngiste.

Tactica discreditării adversarilor prin eliberarea unui certificat de contagiozitate fascistă e descrisă întocmai de Revel:

Jean-François Revel, *Cunoașterea inutilă*, trad. de Dan C. Mihăilescu, Humanitas, 2007, 468 pag.

„Prima etapă constă în exagerarea și unificarea artificială a efectivelor fascismului; mișcarea a doua este adăugarea la aceste efective a dreptei democratice, a conservatorilor, a adeptilor liberalismului economic, a adversarilor naționalizării și colectivismului. La sfîrșit toată lumea devine fascistă – în afară de socialiști și de comuniști, desigur. Mai rău, a dezaproba o personalitate de stînga, fie și pe un plan ce n-are nici o legătură cu politica, înseamnă, uneori, tot fascism.” (p. 81)

Nu vă sună supărător de cunoscut aceste cuvinte, ca un refren astupîndu-ne pînă la sașietate auzul? A critica oamenii de stînga e semn de patologie sigură. Doar ei pot lupta împotriva nazismului, amănunt psihologic cu atît mai convingător cu cît nazismul nu mai există de 50 de ani. Dar detaliul acesta e insignifiant. Nimic nu moare, totul se conservă. Nimic nu

se uzează, totul se păstrează. Flașeta antifascistă poate deci să se învîrtească în continuare. Și atunci nu poți să nu te întrebi care e scopul acestei campanii concertate de întreținere a minciunii în privința comunismului: „Scopul adevărat e dublu: pe de o parte, să se aplice eticheta de nazism pe orice comportament condamnat, dar care nu are nimic de-a face cu nazismul istoric, iar pe de altă parte, să se împiedice înțelegerea că nazismul autentic nu mai există și că principala primejdie totalitară mondială vine din partea comunismului.” (p. 74)

Subterfugiul acesta e atît de facil, încît, vorba lui Revel, te miri că mai sunt naivi care cad în plasa lui. Și totuși el prinde, dovadă spectacolul pe care îl știm cu toții: campania de combatere profilactică a tot ce înseamnă microb fascist. În paralel, distrugerea imunității naționale față de germeii marxști, distrugere făcută prin înfățișarea în culori idilice a nobleței figurilor comuniste. Germenul capătă virtuți terapeutice, iar antigenul se camuflează în anticorp. Și așa se face că nu mai avem loc de filmele și cărțile cu Che Guevara, așa se face că distincția Nobelului a devenit un premiu de consolare pentru mediocritățile care și-au pus condeiul în slujba idealurilor stîngii, în vreme ce un Llosa sau un Kundera vor muri fără să guste din binefacerile pecuniare ale acestei recompense ideologice de care nimeni nu se îndoieste că nu mai are nici o legătură cu principiul autonomiei esteticului. Comisionul de partid numit „Nobel” e hărăzit azi tovarășilor internaționalei corecte politice. Aureola onorurilor sale oficiale nu se pogoară decît pe umerii celor care au înțeles că „arta pentru arta” e un deziderat amintind de vetustul și perniciosul blazon burghezofascist.

Dar de ce „cunoașterea inutilă”? De ce simte nevoia Revel să-și numească astfel cartea? Dintr-un motiv pe care îl știm cu toții: în ciuda dovezilor aduse în privința criminalității regimurilor comuniste, tot fascismul merită să fie condamnat. E ca și cum unui pacient suferind de inimă i s-ar spune că simptomatologia e atît înșelătoare că, de fapt, nu-și dă seama că el suferă de plămîni. Pînă în ziua cînd moare de infarct și toată lumea își freacă mîniile satisfăcută: încă un prost care a fost păcălit. Probele crimelor comuniste sunt minimalizate, discreditate sau ocultate de-a dreptul, printr-o cenzură mediatică subtilă și aproape imperceptibilă. Chestiunea este pur și simplu omisă, acoperind-o cu teme țipătoare. Și astfel ni se inculcă convingerea că comunismul nu a fost decît un guturai în comparație cu cancerul fascismului. Să fim sinceri: Revel greșește, ba chiar este un autor mînat de o vădită rea-credință, căci face atîta tevatură pe seama unui trecut lichidat și inert, opunîndu-se gîndirii corecte și infailibile a plutocrației democratice.

Iată așadar un caz în care cunoașterea nu folosește la nimic, căci adevărul împărtășește soarta ostracizațiilor din Siberia. El circulă clandestin în cercuri restrînse, ca în toate cazurile cînd e vorba de lucruri delicate. Cei care îndrăznesc să-l spună nu pot decît să piardă pe termen scurt. Dar numai pe termen scurt. Pe termen lung vor cîștiga, căci nu se poate minți la infinit. Revel nu poate cîștiga deocamdată, dar o va face mai tîrziu. Una peste alta, o carte slujind drept antidot pentru cei care vor să se lecuiască de ignoranța pe care mediile de informare o întretin în lumea contemporană.

O satiră tragică

MIRELA
ROZNOVEANU

Acțiunea romanului se petrece în anul 2007, anul în care romanul este predat la editură. Ceea ce prelungește senzația de imediat, de cronică, dar și de satiră tragică și frescă de proporții care încă se scrie și se întîmplă. Viziunea integratoare a societății românești este fără egal în proza de azi. Este o viziune sedimentată, ca de dincolo de lume și istorie și care a fost posibilă pentru că romancierul trăiește deconșionat de lumea românească.

Crizele de conștiință ale fostului torționar a cărui fată deține un post important în lumea postrevoluționară, rapacitatea, degradingolada unei lumi expuse Occidentului și incapabile să îl înțeleagă, sărăcia cronică, mizeria morală, arivismul, prostituția de proporții apocaliptice, fuga românilor peste graniță și mizeria celor lăsați acasă, legea impotentă, dar mai ales crima într-o umanitate disperată să supraviețuiască rămân în minte memorabil.

În fond, în roman nimeni nu rezolvă nimic, nici în Insula din Balta Brăilei, nici în Brăila și nici în București, centrele de acțiune ale romanului. Doar moartea își face treaba imperturbabil. Uneori cu ajutorul Dunării descrise fără egal. Personajele, gloatele (dintre care corul bocitoarelor din Insulă deține un loc central), acțiunea cu ramificații imense planurile conflictului sunt ținute în frâu cu mâiestrie.

Mircea Săndulescu știe să construiască precis și remarcabil. Personaje precum Har (torționarul poetului Alu Măr care se sinucide în închisoarea comunistă), Dî (masturbatorul handicapat, singurul personaj luminos al romanului), bocitoarea oarbă, Iancu (devenit dintr-un om normal un serial killer într-o lume descentrată), stripteusa Stela – sunt emblematice, ca și rulota lui Har – din loc al ispășirii și remuşcării devenit loc al substituției, crimei și pedepsei metafizice.

Un loc bun să te sinucizi este o satiră (scrisă cu înțelegere și compasiune pe alocuri pentru umanitatea descrisă și vocile ei) al cărei limbaj liber, vulgar și mustos contribuie la șocul estetic. Mircea Săndulescu are umor. Un umor de limbaj și situații vitriolant. Deși sexualitatea debordantă, adeseori împinsă pînă la obscenitate, nu pare întotdeauna foarte necesară în intriga romanului, în final cititorul o va accepta ca făcînd parte din mentalul descris.

Un loc bun să te sinucizi este un roman senzațional. Un roman de care literatura română de azi avea nevoie ca de un punct important de reper.

Editura Paralela 45, 2008

Salam și Paula Seling

CONSTANTIN STAN

Mai mulți băieți fini din televiziuni au sărit ca arși: Paula Seling a cântat la Sala Palatului alături de manelistul Florin Salam. Nu am văzut ce s-a petrecut acolo și nimeni, din cei care au dezbătut cazul pe toate fețele, nu a dat vreo secvență din respectiva manifestare. Pentru mine este absolut scuizabil: nu mă interesează nici manelele și nici în mod deosebit Paula Seling. Dar pentru realizatorii de emisiuni care au pus-o la zid este impardonabil să comentezi, să ai opinii în absența faptelor. Dar să nu mă mir făcându-mă că nu știu că asta este o boală românească: chiar dacă nu știe nimic despre ciciribomflax (nici măcar dacă o așa drăcovenie există!), românul are deja o părere despre el. Așadar, să vedem faptele după producerea „crimei”: Măruță a invitat-o pe Paula Seling la emisiunea lui. Nu știu dacă i-a spus care va fi subiectul dialogului sau care este motivul invitației ei la „Happy hour”. Intrarea în emisiune s-a făcut pe o piesă de a Paulei Seling transformată în manea. A fost o glumă nevinovată, o șarjă amicală sau un gest lipsit de bun simț? În opinia mea, a-ți persifla interlocutorul, tu având controlul ca jurnalist, mi se pare un gest mitocănesc. În locul ei, eu m-aș fi întors frumușel cu spatele și l-aș fi lăsat cu ochisorii lui de viezură necopt în reflectoarele care-i plac atât de mult încât nu le-ar mai părăsi nici noaptea în somn. Ceea ce a urmat a fost un mic proces cu Măruță pe post de judecător și-un acuzat căruia nu i s-a dat drept la apărare. Ideea – singura de altfel – a lui Măruță a fost: „cum se poate ca tu, Paula Seling, să te compromiți cântând alături de maneliști?”. Printre pauzele de respirație ale indignatului

viitor soț al unei cântărețe (care probabil nu a cântat decât pe marile scene ale lumii și numai în companii selecte și ultraselecte), Paula Seling a reușit să spună că manifestarea s-a vrut un gest împotriva segregacionismului la care sunt supuși cetățenii români de etnie romă, că ea și-a cântat propriile melodii și că (atenție!) nu a primit niciun onorariu pentru participare. Inutil orice argument în fața lui Măruță, care știa una și bună: nu avea ce să caute un artist ca ea acolo, indiferent de cât de nobilă era cauza! Din păcate, și Paula s-a răzbunat pe cine nu trebuia: a scos niște partituri din geantă (semn că ceva-ceva a știut despre subiect) și le-a împărțit membrilor orchestrei spre a cânta. Bieții oameni au recunoscut că nu sunt notiști, că fac muzica un pic după ureche, adică nu altfel decât maneliștii incriminați de boss-ul lor, Cătălin Măruță.

Subiectul a fost reluat la „Cronica cărcotașilor”, unde umorul adesea căznit și tras de păr al celor doi se revarsă cu precădere asupra etniei rome. E și așa un fel de curaj de pe vremuri, când umoriștii noștri se exersau pe frizeri, pe ospătari și pe gestionarii care nu primeau sticlele și borcanele goale! Evident că tot Paula Seling a fost caricaturizată și incriminată.

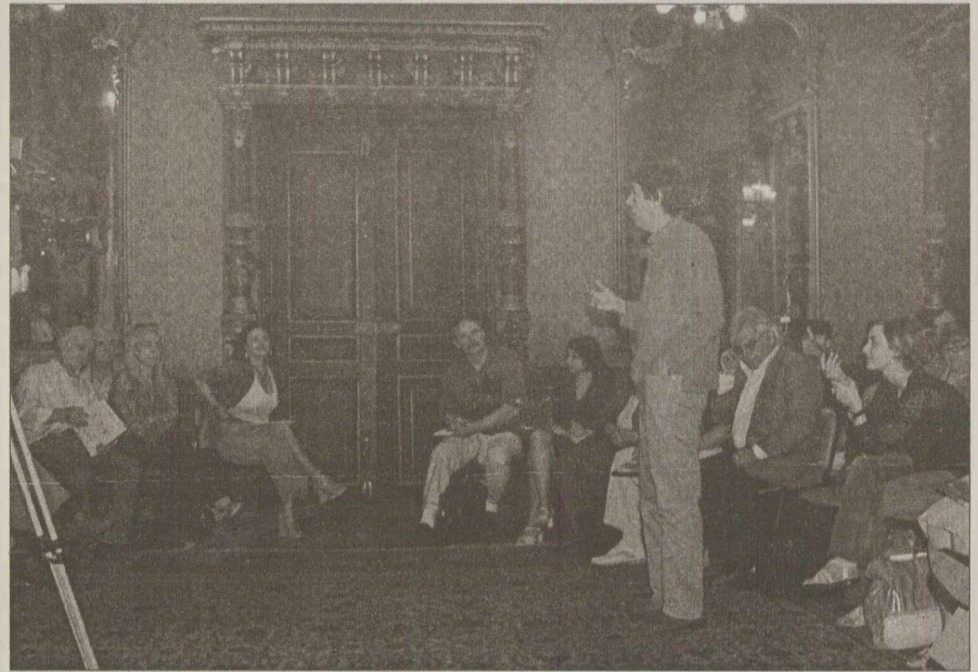
Nu voi duce subiectul pe tărâmul deontologiei și nici pe cel delicat al discriminărilor din societatea românească. Voi semnala însă fariseismul televiziunilor. Păi, dacă nici ele nu au făcut o afacere din prezența maneliștilor pe micul ecran, dacă nici ele nu sunt vinovate de invazia de prost gust și poluare fonică a caselor românilor, atunci cine? La Sala Palatului

au participat câteva sute de oameni cărora le plac manelele. La televiziuni, maneliștii, pupați de realizatori prin părțile moi, erau băgați pe gât sutelor de mii, milioanele de români. Teo Trandafir nu era chiar așa departe de „Cărcotași” cât să o întrebe cam ce profit net aducea prezența constantă a lui Adrian Copilul Minune, a lui Guță (cu toată familia lui) sau mai știu eu cui, emisiune de emisiune, ceas de ceas, aniversare de aniversare

buzunarelor audienței voastre.

Măine-poimăine o să-l văd pe Radu Moraru indignându-se că vreun om de cultură a fost alături de familia Columbeanu în nu știu ce act caritabil, pe Dan Diaconescu plângându-se că nu se mai poate uita la o emisiune curată, de bun simț, de cultură din pricina unora care au ajuns la episodul 1241 în problema dispariției pisicii din casa cu fantome de la Pocreaca!

Domnilor, dacă nu vă respectați co-

a rafinatei Teo. Cine i-a validat, cine i-a pus moț în fruntea muzicii, cine le-a așezat notorietatea pe cap ca pe-o coroană și cine le-a dat legitimitate? Credeți că nunțile, bairamurile și spectacolele de prin săli mai mari sau mai mici? Televiziunile, domnule Măruță, televiziuni la care ai lucrat sau lucrezi acum! Suratele matală, don Găinușă, colegii și colegele tale, don Huidu. Burdușirea buzunarului audienței a avut și are efect benefic și asupra

legii, dacă din când în când aveți buște complexe de superioritate care se traduc mai degrabă în complexe de inferioritate, dacă nu vă apucă muștrările de conștiință nici o secundă pe zi că voi contribuiți la kitsch-ul în care trăim, atunci respectați-vă măcar viciile!

Nocturne

Piatra lui Demosthene

STELIAN TĂBĂRAȘ

M-aș gândi mai întâi la pietricica purtată sub limbă, în alergări pe malul Mării Egee, de cel ce avea să devină marele orator Demosthene; de ce făcea asta? „Știa el” sigur că, din gângav, va ajunge un vorbitor strălucit? Cine să-i fi spus? Apoi – cuget eu pe același țăr: ce piatră să fi fost aceea? Fără îndoială, nu una oarecare! Adun de pe jos calcite, silicați, argilați, negre bazalturi... Ce să fi fost *piatra lui Demosthene*? Poate un „ciob” din erupția ce a șters civilizația minoică; poate din vulcanul ce a născut Santorino; poate o sfărâmatură de templu închinat preaițeleptei Atena... Sau marmură compusă din microscopice cochilii de „gasteropode supramuzicale”, cum spune Ion Barbu? Dintr-o dată, geografia întâmplării cu „piatra de sub limbă” se dilată la dimensiuni subcontinentale; șerpilor fermecați din basmele românești purtau (produceau) o nestemată ascunsă sub limbă, adică în cel mai veninos loc; în eresurile balcanice se mai spune că, adunați radial, șerpilor ar produce în centru o spumă sub care se adună o piatră prețioasă; călcu lingvistic „acum se fierbe mărșica” are o întindere la mai multe mări. După o vreme, piatra

de sub limbă („*nestemată*” descinde din latinescul „*estimare*”) se mută în cap, în țeastă. Iarși mă întreb: să fi știut Demosthene asta? (Se spune că oratorul avea o energie ieșită din comun, care a făcut ca incisivul talent de retor să-i fie dublat de acțiune; în scrierea despre viața lui Demosthene, Plutarh istorisește că eforturile acestuia de a-și corecta defectul de vorbire, ca și studiul poezilor și istorici, au durat îndelung, până ce Demosthene s-a simțit într-adevăr gata să înceapă o carieră politică. Poate „*nestemată de sub limbă*” a fost aceea care, după o serie de victorii și eșecuri în luptele cu Filip al II-lea al Macedoniei, l-a decis a se otrăvi mai degrabă decât să cadă prizonier. Pe statuia pe care i-au ridicat-o în agora, atenienii au gravat următoarele: „Dacă ai fi avut, Demosthene, tărie cât caracter/ Ares al Macedoniei n-ar fi domnit nicicând peste greci”)

Prin tăria pe care o conferă locului, aproape orice piatră e *nestemată*. O cutumă referitoare la așezarea unor alungați de soartă în sate noi ne precizează că locul nou ales se marchează în centru cu o piatră grea,

cărată de cel puțin zece-cinsprezece inși. Să n-o poată disloca nimeni singur. Numai în România sunt zeci de localități care încep cu *Piatra* (Piatra Olt; Pietriccaua din Prahova, Pietroiul pe Dunăre, azi Borcea...). Și limbile slave din sudul sau din estul României cunosc fenomenul „Camenita”. Grecii au Petra, Petralona etc. Cu vremea, aceste pietre au fost înlocuite de cruci mari, „*cruci hotarnice*”, cu scriere veche, ștearsă, încât s-au născut în jurul lor multe legende: că acolo ar fi comori, morminte de haiduci sau prinți etc.

Revenind la *nestemată* din țeastă: în legătură cu *Crucea de la Călugăreni*, întâiul monument închinat lui Mihai Viteazul (monument datorat lui Șerban Cantacuzino, care, după genealogiile de la muntele Athos, ar fi fost „la rând” la tronul Bizanțului, dacă acesta ar mai fi existat), circulă o legendă. Se spune că nimeni n-a știut să citească inscripția de sub vulturul cantacuzin al monumentului (chirilice, mde!) până ce n-a trecut pe acolo „un învâțat foarte”. Care a cerut un ciocan, i-a spart vulturului capul (ce adevărat că acesta lipsește și acum) și a scos din el un bulgăre de aur... Inscripția ar fi fost: „Cine mă citește, acela să-mi ia creierii”. Poate că era vorba de piatra filozofală. Poate piatra lui Demosthene...

VISUL lui Mircea Cărtărescu și al Cătălinei Buzoianu

ION COCORA

Scriu despre un spectacol ceva mai vechi, cu o configurație singulară în peisajul teatral, dar din păcate primit cu o anume indiferență, ca să nu zic că nu a fost comentat și apreciat așa cum ar fi meritat. În realizarea lui sunt implicați Mircea Cărtărescu (autorul romanului *Visul*) și Cătălina Buzoianu (în calitate de regizor), creatori a căror cotă valorică nu comportă discuții. O întâlnire într-o colaborare teatrală care nu e de natură să surprindă, de vreme ce urmează după o experiență remarcabilă cu *Levantul*. Pe de altă parte, cum bine se știe, Cătălina Buzoianu a explorat periodic, de-a lungul unei prestigioase cariere, zone de teatralitate și în altă parte decât în textul teatral propriu-zis. Multe dintre spectacolele sale, și încă unele de notoritate la vremea când au fost realizate, se revendică de la opere românești cunoscute, unele deja celebre la data când au fost abordate (*Maestrul și Margareta*, *Patul lui Procust*, etc.), iar altele aparținând unor contemporani, cum a fost cazul *Dimineții pierdute*, o reușită certă a unui scriitor tânăr, care reprezintă și astăzi un reper pentru proza românească din a doua jumătate a secolului XX. Aici mă simt obligat să fac câteva precizări, pentru a nu lăsa loc de posibile confuzii și a releva o atitudine creatoare originală în modul de tratare a fondului și structurii unor scrieri cu o destinație ce nu vizează scena. Noutatea întreprinderii artistice a regizoarei nu provine, după opinia mea, dintr-o opțiune repertorială oarecum insolită, sigur nu lipsită de importanță, ci din perspectiva din care se apropie de opera respectivă și și extrage din ea materia. Cătălina Buzoianu nu a dramatizat, am mai subliniat acest lucru și când am scris despre *Dimineața pierdută*, nici romanul Gabrielei Adameșteanu și nici pe cel al lui Bulgakov sau Camil Petrescu.

Pentru a mă face înțeles mă refeream atunci la o afirmație a regizorului Antoine Vitez. Francezul mi-a spus într-un interviu că lucrarea lui asupra unui roman pe care s-a decis să-l pună în scenă nu e aceea de a-l aduce la condiția unei piese de teatru, adică nu este ceea ce numim curent o operație de dramatizare, nici de *re-scriere* în alt registru, acordându-se o prioritate specială dialogului, a unei opere deja existente, ci una de adaptare directă la o viziune și formă particulare de exprimare scenică.

În *Visul*, pentru care mărturisește că a făcut o veritabilă pasiune încă de când l-a citit, întocmai ca și pentru *Levantul*, Cătălina Buzoianu nu a văzut nici ea o posibilitate de a converti un romanul într-o piesă, ci pur și simplu un spectacol în măsură să-i capteze energiile, să-și asume o sursă de teatralitate specifică, diferită de aceea a textului de gen. În ambele montări pe texte de Cărtărescu, de altfel, provocarea a venit cu siguranță de la prezența masivă, și în teme, și în imagini, a poeticului. În *Levantul* ce a atras mai întâi presupun că a fost impresia de „copilărie” nedismulată a autorului, voluptoasă, percepută ca un joc ingenios. Firește, o capcană. Căci, treptat, „cărțile” se deconspiră. „Jocul” devine grav, în spatele lui aflându-se ambiții de veritabilă artă poetică. Paradoxul e că în spectacol poeticul e convertit în poveste. Cătălina Buzoianu nu a ezitat să investească în suita de poeme incluse în scenariu un ridicat grad de epicitate. Nu la fel stau lucrurile și în *Visul*. Aici se petrece un proces invers. Epicului i se reduce în extremis dimensiunile. Copilăria în fabulosul din imaginația lui Cărtărescu nu e rememorată, ci retrăită. Delirul creator nu se soldează cu o avalanșă de întâmplări, ori nu acestea sunt prioritare. Ce contează e combustia lor. Copilăria, înainte de a fi o

realitate biologică, este o stare de spirit. Nici romanul și nici spectacolul nu o reconstituie ca pe o poveste, ci o rostesc. Alegoriile, câteva simboluri devenite leitmotiv, stranietățile și bizariile personajelor, totul și toate se subordonează integral logicii fantasticului, undeva, la liziera dintre lumea basmului și cea a realului. Puținele elemente epice care se întâlnesc în *Visul* nu sunt componente ale poveștii, ci mijloace de provocare a stării de poveste. Exact ceea ce reprezintă spectacolul. Cătălina Buzoianu, chiar dacă construiește cu rigoare, cu un simț al detaliilor deopotrivă de eficient atât pentru atmosferă, cât și pentru coerența stilistică a metaforei regizoare, impactul cu spectatorii cred că nu e unul previzibil, datele lui se pot modifica de la o reprezentație la alta. Decizia finală aparține dispoziției de joc a actorilor. Condiția reușitei e să uite de rigoare, eliberându-se de obsesia „făcutului”, de constrângerile impuse în timpul elaborării. Cu cât impresia de spontaneitate și improvizatie e mai mare, cu atât spectacolul devine expresia unei realități proprii mult mai aproape de inexprimabil decât de exprimabil. Într-o direcție asemănătoare îl împing și imaginile scenografice, subtil cenzurate de excese, încât evită cu discreție ilustrativismul. Velica Panduru pare a avea știința de a se abandona fără ostentație, inspirat, în jocul de-a imaginația. La fel am receptat și muzica lui Mircea Florian. O perpetuu pendulare între real și ireal. Există și unele ieșiri din formulă prin păstrarea în „scenariu” a unor relații ce nu fac corp comun cu imaginarul. Mă gândesc, concret vorbind, la acele pasaje cu aluzii fotbalistice, vizibil complementare. Ele „sar” din fantastic, din starea de magie a visului. Dau chiar senzația că „distrug”, ca să mă refer la un final de poem blagian, „corola de minuni a lumii” sub semnul căreia se situează și își găsește motivație spectacolul. Rezultatul e o destrămare a inocenței și mirajului. A nostalgiei însăși.

În text, consemnările de acest gen, cu miză pe un anume pitoresc și efecte de culoare, decupate dintr-o realitate conjuncturală, nu se simt însă, sunt de regulă absorbite de vibrația lirică a scriiturii. În spectacol, în schimb, apar în plus, lungesc inutil acțiunea. Probabil și pentru că actorii angajați cu sensibilitate și naturalețe într-o prestație de echipă, care nu presupune neapărat individualizări distincte, ci mai degrabă o anulare a lor, nu arată că ar avea aceeași „priză” și la miracolul lăuntric al ființei, și la fapte mai puțin relevante în ceea ce privește tensiunea poeticului și a misterului în general. În prima ipostază sunt explozivi, dinamici, cu o participare afectivă și emoțională ce le asigură prospețime și credibilitate, în a doua doar verbali.

Am exprimat, desigur, mai mult niște puncte de vedere subiective și nu neapărat niște observații critice. Nu e exclus ca regia să le fi situat și pe acestea ca fiind componente definitorii pentru universul copilăriei. Important cu adevărat e faptul că a doua întâlnire cu scena a lui Mircea Cărtărescu, apăsător marcată și aceasta de personalitatea Cătălinei Buzoianu, mi se pare un argument puternic în favoarea continuării aventurii sale teatrale. Nu mică mi-a fost mirarea, de aceea, când am constatat că juriul unui festival, într-o alcătuire nu lipsită de „competențe”, a trecut cu nonșalanță peste o propunere scenică rafinată, fermecătoare în notele ei dominante, evident un început de schimbare la față pentru Teatrul Național din Timișoara, și a preferat să gratuleze cu premiul pentru cel mai bun spectacol o incoprire mediocră, *Audiția*, datorată lui Claudiu Goga, un regizor de astă dată sub ceea ce se așteaptă de la el.

O dată memorabilă

Cinema

CĂLIN STĂNCULESCU

Băneasa etc,etc.

Cum se prezintă arta a șaptea după 112 ani de la primele proiectii, după 111 ani de la primele „vederi” românești, azi, în anul de grație 2008...

Regizorul Cristian Mungiu, merituosul câștigător al prestigiosului Palme d'Or de la Festivalul Internațional al Filmului de la Cannes, a mai dobândit și Premiul Național pentru Artă acordat în cadrul Zilei Mondiale a Diversității Culturale, pentru Dialog și Dezvoltare. La ediția din acest an de la Cannes, tinerii cineaști români speră să revină acasă cu frumoase recunoașteri internaționale. Din păcate, prea puține sunt semnele de optimism, în cazul când din producția cinematografică de anul trecut, în ciuda numeroaselor premieri, am avut de ales doar dintre două titluri de opere cinematografice.

Nu trebuie să uităm că, nu mai departe de anul 2000,

preproducția românească se fălea cu zero premiere. Prezența unui așa-zis nou val de cineaști români, afirmarea multor regizori școliți în străinătate poate anima creația cinematografică românească până la afirmarea firească în competițiile internaționale. Dar cum, cu creația stăm destul de precar, cu distribuția filmelor românești veșnic tânărul senator Nicolaescu dă lovitură și se abonează la o distribuție săptămânală cu toate operele sale. Nu-i fericesc pe cinefilii ce doresc să vadă istoria masacrată în filme sau realitatea românească interpretată după hatărurile directivelor de partid, cărora regizorul le-a fost un fidel interpret.

Și, cum astăzi se pare că s-a încetățenit ideea vânzării unui film alături de un număr de ziar, poate ar fi util să ne reamintim, la această dată aniversară, că, sub egida Arhivei Naționale de Filme, au apărut, cu zece ani în urmă, patru episoade de documente cinematografice în care sunt incluse incunabilele cinematografiei românești amintite în rândurile precedente. Reeditarea acestora și distribuția lor ar putea deveni un frumos cadou pentru adevărații cinefili și nu numai.

Luna mai mai ascunde o aniversare, al cărei eveniment central s-a petrecut chiar la Cannes. Cu patruzeci de ani în urmă, „revoluționarii” regizori François Truffaut, Jean-Luc Godard și alții au întrerupt festivalul internațional al filmului de la Cannes, alăturându-se astfel, „luptătorilor” bine plătiți pentru instaurarea haosului în Franța. Astăzi, evenimentele din Mai '68 își pierd din semnificațiile reale și par a fi chiar prilej de nostalgie aducere aminte. În fapt, toată zarva din '68 a păgubit arta filmului și a pregătit mai bine terenul pentru dictatura unei singure cinematografii, care astăzi nu prea se mai poate lăuda cu valorile clasice pe care le-a generat în prima jumătate a existenței artei a șaptea. Dar, fiind încă cea mai tânără dintre arte, ne mai putem aștepta la multe surprize.

În aceea zi de mai a anului 1896, saloanele ziarului „L'Independance Roumaine” găzduiau prima proiectie cinematografică din România. La mai puțin de un an de la premiera absolută a unui film în lume – în sensul în care-l acceptăm noi astăzi, cu public plătit și sală specializată –, arta a șaptea descindea în România, țara noastră aliniindu-se în sincronicitatea receptării noii arte a spectacolului cu viitoarele mari puteri ale industriei ce va însoți pe parcursul întregii existențe arta filmului.

Au trecut 112 ani de la acea memorabilă „seansă” de cinematograf ce a avut loc într-o clădire astăzi dispărută din peisajul Căii Victoriei – locul aflându-se în epocă lângă pasajul omonim, vizavi de Palatul Telefoanelor, loc străjuit de statuia în bronz a unui dorobanț, simbol al Independenței ce-și împrumutase numele și cotidianului, unde strănepotul unui celebru Văcărescu, Mihai, făcea cu entuziasm și metodă cronică mondenă.

Impresarul primelor reprezentații de cinematograf în București a fost Schurmann, același „sponsor” care susținea spectacolele cunoscutele vedete ale veacului al XIX-lea – Adelina Patti și Eleonora Duse. Primele programe de cinematograf aveau o durată de treizeci de minute și cuprindeau zece titluri. Și pe malurile Dâmboviței, ca și pe malurile Senci, cea mai mare impresie era produsă de *Sosirea trenului în gară*.

Cel ce avea să semneze pentru primă oară „documentare românești” va fi operatorul francez Paul Menu, un tânăr fotograf format de frații Lumière pentru răspândirea și exploatarea invenției secolului. Aceste documentare, realizate cu începere de la 10 Mai 1897 și care vor fi prezentate publicului românesc în premieră la 23 iunie 1897, aveau drept subiecte parada de 10 Mai, inundațiile de la Galați, exercițiile Flotei de Dunăre, Târgu Moșilor, Hipodromul

Erotomanii se urcă pe pereți

HORIA GÂRBEA

Henri Zalis Aplecarea trestiei – pagini de jurnal Editura Bibliotheca, memorii

În peste 50 de ani de carieră literară, Henri Zalis a trecut pe la multe reviste, drept colaborator statornic sau ocazional. Între ele, *Gazeta literară*, *Contemporanul* (cel vechi și noua *Idee europeană*), *Viața Românească*, *Săptămîna culturală a capitalei*. Colaborarea la aceasta din urmă, *Săptămîna* lui Barbu, i-a rămas lui Zalis drept stigmat infamant, închizîndu-i și azi destule uși sau făcîndu-i pe unii confrăți să fugă din calea sa. Henri Zalis e conștient de acest lucru și caută, între altele, să justifice îndelungata sa colaborare la *Săptămîna*, relația îndelungată, deși cu eclipse, cu E. Barbu, pe care îl cîntărește în multe pagini cu dorința de a fi imparțial. Zalis recunoaște onest că Barbu îl fascina într-un fel și poate de aici ezitarea îndelungă – ce apare azi vinovată – de a rupe cu revista lui abia prin 1980, deși politica xenofobă și orientată spre desființarea scriitorilor neînregimentați comunismului era evidentă cu mult înainte. Cartea lui Henri Zalis e de fapt un fals jurnal. E vorba de memorii. Puține fragmente sînt scrise „atunci”, e clar că majoritatea paginilor sînt, declarat sau nu, compuse „cu mintea de acum”. Mai ales că el ține să se răfuiească, en passant, cu niște oameni cu care are de împărțit ceva mai recent: echipa de la *România literară* și mai ales G. Dimisianu – îi face un portret negru în care blîndul, dar imparțialul critic e de nerecunoscut – Nicolae Prelușanu care i-a oprit colaborarea la *Viața Românească*, N. Breban după recenta întrerupere de colaborare de la *Contemporanul*. Toți cei de mai sus și alții, episodici sau subînțeleși, numele lui Nicolae Manolescu de pildă e pomenit doar în treacăt, apar paradoxal, mai „răi” decît Barbu. Deși acesta, scenă memorabilă, primind o prefață a lui Zalis la o ediție la romanul său *Facerea lumii*, a rupt-o și i-a dat foc în fața criticului care a privit jertfirea fără ripostă și, mai tîrziu, a acceptat împăcarea cu Principele Gropii. Nici V. Tudor nu e amintit decît perifrastic, nu e clar dacă din pudoare sau din prudență. Jurnalul lui Zalis oferă cîteva portrete vii și credibile (N. Labiș, Iosif Sava și destui alții), altele suspectabile de subiectivitate. Așa, Radu Boureanu, din care citează admirativ un catren inept, e înălțat într-un chip greu de crezut, iar Demostene Botez e tratat cu dispreț ca „imoderat” narcisist. Apar destule șarje de pedepsire, destule pagini de justificări și pledoarii *pro domo*. Textul lui Henri Zalis e mai plăcut cînd e necontrolat. Adesea, criticul recurge la circumlocuțiuni și la enunțuri cu totul aluzive care învâluie atît de mult sensul, încît găsierea lui devine obositoare.

Liviu Grăsoiu Apariții neașteptate Editura Nouă, critică

În critica noastră, Liviu Grăsoiu are o poziție specială, a unui autor care parcă refuză programatic prim-planul. Deși este prezent în publicații de tot felul, el se referă, cu multă competență de altfel, la subiecte făcute să intereseze mai mult prin aceea că toți ceilalți le ocolesc. Dacă o carte este la modă și provoacă treizeci de recenzii și șapte dezbateri, sigur Liviu Grăsoiu o va ocoli, scriind despre, să zicem, dramaturgia inedită a lui V. Voiculescu sau despre reeditarea operei poetice a Iuliei Hașdeu. Volumul referitor la unele *aparități neașteptate*, valorifică excelent tocmai această trăsătură distinctivă a lui Liviu Grăsoiu, fiind o culegere de articole închinete anume unor cărți care nu sar în lumina reflectoarelor. Și totuși, Liviu Grăsoiu mizează pe interesul pe care îl pot stîrni, de regulă acesta este justificat tocmai prin ineditul aparițiilor și de faptul că ele stîrnesc curiozitatea și simpatia

unui public avizat și chiar pasionat de anumite domenii aparte ale literaturii sau de subiecte ce nu-s de toată ziua. Astfel, criticul semnalează, cu o satisfacție lesne de înțeles, care este și a unor cititori specializați în domeniu, „poveștile” Victoriei Dragu Dimitriu despre doamne și domni din București. Articolele din volum au fost publicate într-o rubrică specială din *Convorbiri literare* și, de aceea, au o întindere adesea insuficientă, limitată inevitabil de spațiul tipografic, mult sub ceea ce promet volumele analizate și sub ce ar putea să scrie despre ele Liviu Grăsoiu. Oricum, o culegere de studii ce trebuie consultată.

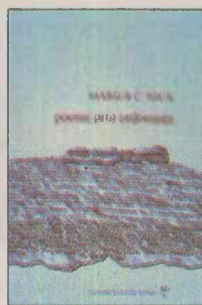
Ioan Tepelea Semnul din Cleveland Editura Napoca Star, poezie

Poet cu experiență și de o remarcabilă neasemănare, un obsedat al propriului său drum, destul de ciudat, prin locuri neumblate ale poeziei contemporane, Ioan Tepelea este un autor fecund și un animator cultural foarte activ. Odată cu succintul volum din 2008, l-am primit și pe cel din 2006, intitulat *Poeme pentru cusut hainele anotimpurilor* (Ed. Limes). Am încercat să-mi imaginez dacă poetul a urmărit prin asta să își arate evoluția în timp sau a încercat să consolideze imaginea creată de placheta recentă, prea accentuat ocazională. Oricum ar fi, e sigur că Ioan Tepelea este un poet cu o mobilitate maximă. Niciun text nu are continuitate în altul și fiecare apasă pe o unică pedală, devenită inertă la o nouă încercare. Scrierile lui Ioan Tepelea sînt o fugă în sensul muzical (*o fugă postmodernă*, vorba cuiva), sînt poeme antimetafortice, ca niște relatări de telegamal despre o realitate acută pe care privirea concentrată a poetului o descoperă și mai profundă, și mai uimitoare. Totuși, după acest moment de incizie, camera se îndreaptă spre alt „subiect”, iar cel inițial disecat sub ochii uimiți sau îngroziți ai lectorului rămîne ceea ce era: un fapt divers care nu are semnificație decît la știrile de azi, pentru a fi anodin mîine. Un mod cu totul neuzitat la noi de a înțelege poezia, unul de luat în seamă și de privit cu atenție, deși n-aș jura că-mi place.

Marius C. Nica Poeme prin ordonanțe Societatea scriitorilor militari, poezie

Te-ai aștepta ca un scriitor militar să acționeze la ordin și nu să guverneze universul liric prin ordonanțe. Marius C. Nica, autoimpus „doge liric de Florica”, nu e foarte sensibil la comenzi și ordonanțe, nu execută poezia întocmai și la timp, cum ar impune regulamentul. Dimpotrivă, este un fel de căprar ludic care visează în post: *Palatinul de Florica*, *insomniile și frica*/ *gleznele lui Naussica* (săriți! genitivul feminin! – nota mea). *Plînge neubind nimica*, *visele din Tanganyka*, *vrea să plece la Cernica*, *Palatinul de Florica*. Să plece unde vrea, căci el... *E poetul Marius Nica / Doge liric de Florica*. Și poartă mîndru *fesul desuet/ pentru capul de poet*. Pentru un cap de poet, nici un fes nu e desuet, cu condiția să nu și-l turtească singur.

Victor Mitocaru Dintr-un iad într-altul sau Statul e prostul proștilor Editura Casa Scriitorilor, Bacău, proză

Șase autori scriu un roman. Lucrul acesta îl aflăm la finalul cărții, după ce îl intuiseam pe parcurs, deși numitele voci sînt indistincte. Pare că avem un singur autor. Corpul textului este spart pe-alocuri de niște epistole sau însemnări ale lui Ionuț Gîndu, personajul central, ori primite de acesta. Textul, care se referă la fapte din primele decenii de instalare ale comunismului în România și cele aproape două trecute de la Revoluție, poate interesa pe fragmente, mai ales în zonele eseistice. Lipsește însă, voit, o unitate de acțiune, un fir epic, o evoluție a personajelor,

un conflict puternic, suspansul. E clar că scriitorul vrea să ne arate că asemenea lucruri sînt fumate și că proza postmodernă le-a depășit. Problema este, desigur, ce pune autorul în locul lor și dacă există o coerență de alt tip decît cel tradițional sau pe un alt plan decît al epicului. În cartea lui Victor Mitocaru, o asemenea coerență, dacă există, e greu de observat și încâlceala faptelor, deși agrementată cu divagații eseistice izbutite, îndepărtează simpatia lectorului pentru scriitura, altfel vioaie, a prozatorului. S-ar părea că Victor Mitocaru e un prozator de texte scurte care nu izbuteste să unifice o mulțime de schițe într-un roman.

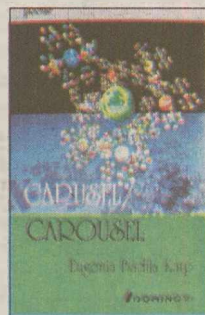
Ioan Mazilu-Crîngașu Puls contra puls Editura Eminescu, poezie

Profesorul întreabă: „Ce este poezia?...” / *Vreo duzină de brațe/ zvicniră în sus (...)* dar profesorul nu alege/ *niciumul/ (...)* arătînd către un băiat/ *al cărui nume nu l-a știut/ niciodată.../ (...)* Băiatul se ridică(...) spuse: „Azi noapte/ mama/ mi-a făcut o surioară!” Acest text programatic, intitulat clar *Pro domo*, deschide volumul lui Ioan Mazilu-Crîngașu care este conceput la început concertistic: *Allegro justo*, *Scherzo* (rondeluri, rondeluri...) și *Andante largo* (sonete, of, cîte sonete!). În continuare, planul muzical e spart cu alte două cicluri care sînt diferite tematic, dar formal cuprind tot sonete. Prefer net primul ciclu, în care poetul pare să fi înțeles că e imposibil ca toate gîndurile sale să poarte aceeași uniformă închisă la două catrene și două terține. Și totuși, siluit în canonică formă a sonetului sau, după caz, a rondelului, fluxul ideilor poetului e interesant, iar, în aceleași forme constrîngătoare, versificația e adesea ingenioasă: *De sinii tăi ca două dulci coline/ se-mpiedică toți pașii de cadeți/ se-nmoaie ai acelor gravi asceți/ și mîngîie privirea la oricine.// De sinii tăi ca două dulci coline/ Erotomani se urcă pe pereți/ antialcoolici cunoscuți sînt beți/ iar răul metamorfozat e-n bine. Nici Brumarul sau Dinescu n-ar fi zis altfel! Dar sinii colinari... Sînt două silicoane reci, străine/ de sinii tăi ca două dulci coline.*

Eugenia Bădilă-Karp Carusel / Carousel Editura Dominor, poezie

Volumul poetei Eugenia Bădilă-Karp este al patrulea al unei autoare nouăzeciste după vîrstă, dar care are orgoliul să se distanțeze de orice generație lirică sau curent estetic. Cartea este bilingvă (traducere în engleză de Rodica Ștefan) și conține o poezie minimalistă. Puține poeme trec de treizeci de cuvinte și, ca întotdeauna în asemenea cazuri, rezultatul, dacă nu este fulgerător, uimitor, epatant, lasă cititorul nesatisfăcut și nedumerit. Nu e timp pentru desfășurări pseudo-epice, fals dramatic, pentru ludic și discursivitate. Ori izbești, ori totul rămîne baltă. Poeta își asumă acest risc cu destulă ușurătate și, destul de des, trage mult peste poartă: *Îmi mustește inima/ de dor/ la răsruce/ de poveste/ cu a fost/ și/ numai este*. Apoi, fiind vorba de zeci de astfel de alcătuirii scurtissime, cititorul prinde mecanismul și devine foarte repede în stare să le pastişeze în gînd, pînă, eventual, în a crea el însuși unele mai reușite pe modelul patentat. După un timp, vorba poetei, *pe pleoapă somnul se zbate*. Apoi nici măcar nu se mai zbate, ci se instalează confortabil.

PE FIRUL APEI: Revista Tânăru scriitor

RĂDUȚ BÎLBÎIE

După consfătuirea din august 1950 cu tinerii scriitori, Buletinul de îndrumare al Uniunii Scriitorilor destinat cenaclurilor a fost transformat, în luna octombrie 1951, în „Tânărul Scriitor”, o revistă destinată tinerilor aflați la porțile consacării.

Primul an de apariție este considerat 1952, înglobându-se aici și cele două numere apărute în octombrie-decembrie 1951, numerotarea în 1952 făcându-se cu începerea de la numărul al treilea.

Modificările de sumar, dictate de alcătuirea unui profil distinct, cât și modificările de optică politico-ideologică, permit la rândul lor o altă posibilă succesiune de etape: (1) octombrie – decembrie 1951 – iunie 1953 – continuare în spiritul Buletinului de îndrumare anterior existent; (2) iulie 1953 – decembrie 1955 – tranziție spre o autentică revistă literară, anul 1955 marcând definirea personalității proprii a publicației; (3) ianuarie 1956 – decembrie 1957 – anii de maturitate ai revistei.

Primele numere apar în toamna – iarna anului 1951, sub îndrumarea lui Ioanichie Olteanu.

Sub elementele de antet este publicat un „Cuvânt înainte”, cu rol programatic pentru obiectivele pe care ținea să le realizeze revista: *Principalul scop al „Tânărului scriitor” este mobilizarea unui număr cât mai mare de forțe în activitatea creatoare a cenaclurilor literare, înarmarea lor cu principiile de bază ale activității literare...*

Revista conține o serie de materiale de îndrumare: un articol teoretizant al secretarului Uniunii Scriitorilor, Mihai Novicov, o traducere a unui material al criticului sovietic N. Mihailov, o sinteză despre tânăra literatură chineză, de N. Fedorenko, precum și rubricile care se vor păstra și în numerele apărute până în 1953: „Să învățăm de la clasici”, „Din viața cenaclurilor”, „Față în față”, „Ce să citim”. Prezentări schematice și deformate li se fac poezilor Coșbuc și Alecsandri, sub semnăturile lui Ion Serebreanu și Vasile Nicorovici.

Paginile dedicate organizării și îndrumării vieții de cenaclu includ un fel de referate despre viața și nerealizările cenaclurilor, precum și știri și corespondențe. Sub genericul „Pentru o mai bună organizare a muncii cenaclurilor” apare un îndrumar în care este prezentată organizarea unui birou conducător al unui cenaclu.

O rubrică intitulată „Critica criticii” ne furnizează exemple sugestive despre cum nu trebuie să ai păreri sau să critici.

În decembrie 1951 apare numărul 2 al revistei. Revista publică în pagina întâi un editorial al lui Paul Georgescu în care este combătut schematismul. Studentului Toma George Maiorescu i se publică prelegerea *Câteva probleme de bază ale creației scriitoricești*. Un studiu critic este semnat de Dumitru Micu în rubrica „Să învățăm de la clasici”, rubrică în care Dan Barbu scrie o cronică tezistă: *Opera lui Al. Sahia – rodul unei participări active la viață*.

Următoarele pagini conțin corespondențe și știri din viața cenaclurilor, precum și impresii ale studenților Școlii de literatură.

Rubrica „Ce să citim” propune două romane la modă: „Secerișul” de Galina Nicolaeva și *Tehnicul și-a făcut datoria* de Alexandru Jar.

Anul 1952 este pentru revistă un an frământat. În cuprinsul ei încep să-și facă

loc și producțiile poetice sau în proză ale tinerilor corespondenți, se inaugurează rubrici noi.

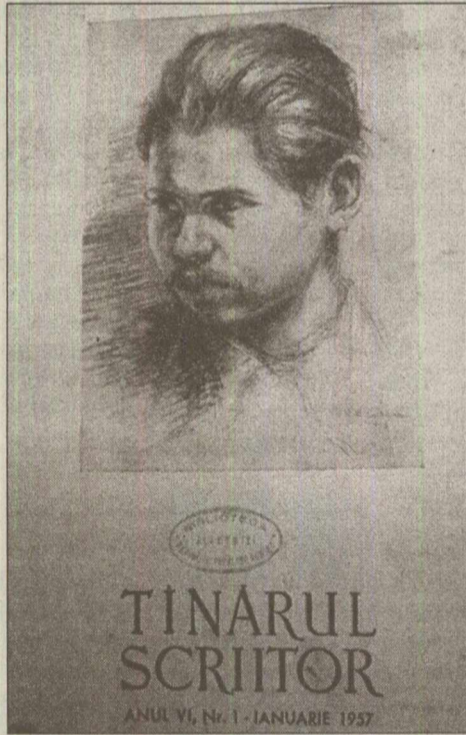
Sunt publicate în aceste numere poezii, schițe, în totalitate încercări sterile, teziste și lipsite de orice valoare literară.

În numărul 3-5, apărut în martie, se acordă un spațiu important centenarului nașterii lui I.L. Caragiale. În deschiderea revistei, Mihai Gafița semnează un studiu intitulat *Câteva din învățămintele operei lui Caragiale*, o prezentare a vieții și a operei lui N.V. Gogol (100 de ani de la moarte) face Teodor Vârgolici în studiul *Opera unui înflăcărat al poporului*.

La aceeași rubrică mai apar, în numerele 6, 7 și 8, *Exemplul lui Ostrovski pentru tinerii scriitori* (Lucia Olteanu), *Povestitorul din Humulești* (Georgeta Horodincă), *Alexandru Sahia* (Victoria Vioreanu).

Seria articolelor de teorie literară conține un studiu de Maiakovski, intitulat *Cum se scriu versurile*, alături de aridul articol *Folclorul, nesezat izvor de învățăminte pentru scriitori* semnat de Ion Manole.

Tot „material de îndrumare” poate fi socotit și articolul *O datorie de onoare a scriitorilor: să contribuie la dezvoltarea producției noastre naționale de filme*

documentare, apărut sub semnătura lui Geo Bogza.

După difuzarea numărului 8 (iulie) 1952, apariția este oprită deoarece revista „nu evolua” și se încearcă găsirea unor soluții pentru noile numere.

Numerele apărute în prima parte a anului 1953, după o întrerupere de cinci luni, marchează structural o modificare. Se vede o preocupare pentru ordonarea tematică a materialelor publicate; se acordă un număr sporit de pagini producțiilor literare trimise de corespondenți. Un spațiu important îl ocupă articolele publicate sub genericul „Viața cenaclurilor” și „De vorbă cu colaboratorii noștri”, ultima fiind o rubrică nou înființată în genul Poștei redacției.

Numărul 5-6 (mai-iunie) 1953 are subtitlul din pagina întâi modificat, din acest moment și până la dispariția sa în 1957, „Tânărul scriitor” fiind „Revista a Uniunii Scriitorilor din R.P.R.”. Numărul 5-6 pregătește trecerea

la noua haină a revistei în formatul carte pe care-l va avea până la sfârșit.

Colaborările literare din numerele 3-4, 5-6 sunt grupate sub genericul „În întâmpinarea celui de-al IV-lea Festival Mondial al Tineretului și Studenților”. Printre versurile ocazionale publicate în numărul 3-4, 1953 este inclusă și poezia *Cântec de mai scris* de N. Labiș și Șt. Luca.

Sumarele mai conțin noțiuni de teorie a literaturii, articole de îndrumare, orientări, traduceri din Vladimir Maiakovski.

Devenită revistă literară, „Tânărul scriitor” inaugurează noua serie cu câteva modificări importante. Coperta întâi conține titlul cules ludlow și subtitlul „Revista a Uniunii Scriitorilor din R.P.R.”.

Aceste numere, apărute într-o formă nouă, nu vor marca modificări deosebite de optică redacțională, sumarul fiind structurat, cu excepția unor rubrici noi, prilejuite de varii evenimente, pe vechile capite: proză și poezie, orientări, însemnări critice, viața cercurilor literare, recenzii. Un caracter aparte îl are rubrica *Poșta „Tânărului scriitor”*.

Primul număr al seriei, 7-8 (iulie-august) 1953, continuă ecourile Festivalului publicând pagini de jurnal, impresii, reportaje, poezii, precum și patru poezi străine.

La rubrica de poezie și proză apar nume noi, alături de care vor mai publica colaboratorii permanenți, dar și nume consacrate: Nicolae Tăutu, Nicolae Mărgescu, Geo Bogza, Al. Philippide. Subiectul este mina, adâncul, omul din mină.

Ovidiu Zotta redă cu plăcere terminologia argotică a minei, Ștefan Andrei scrie reportaje despre noua luma a Deltei, Corneliu Leu descrie o zi de documentare ca ziarist. Mai publică în același an: Francisc Munteanu, Traian Coșovei, reportaje din Dobrogea, Fănuș Neagu, care astfel debutează în viața literară. În ce privește poezia, paginile publicate oferă pastişe, miniaturi spirituale și subversive, versuri de slavă, vibrația autentică și chiar și mult hulitele versuri „intimiste” cu ecouri din Barbu.

În rubrica „Însemnări critice” semnează nume noi. Numerele 3/1954 și 4/1954 conțin semnături de greutate: Tudor Vianu și respectiv Cezar Petrescu.

„Însemnări critice” înglobează fără diferențieri cronice literare ale volumelor apărute, articole și studii teoretice, portrete, cronica radio.

Anul IV, 1955, anul cu cele mai multe modificări în sumar, reprezintă etapa de definire a personalității revistei în drumul său spre o autentică revistă literară. El încheie etapa de tranziție începută în 1953 și pregătește profilul distinct pe care „Tânărul scriitor” îl va avea în anii următori. Nu sunt de menționat modificări notabile ale concepției tehnice. Se creează rubrici distincte în spațiul pestrițelor „Însemnări critice”: „Cronica literară”, „Cronica dramatică”, „Medalion”, „Opinii”. Debutanților le este destinată (începând din nr. 7/1955) rubrica „Început de drum”, iar o alta autorilor traduși din literatura țărilor vecine: „Prietenii noștri”. Alte rubrici noi: „Carnet sovietic”, „Răsfoind presa din provincie”, „Cronica ritmată”, „Să ne spunem cuvântul”.

Poeziile anului 1955 din „Tânărul scriitor” nu depășesc limitele „artei angajate”, simple însășiări de idei turnate în forme ritmate. Nici măcar „invectiva” nu are forța pe care ar fi fost de dorit să o aibă. Imaginile facile și gratuite abundă.

Din numărul 2/1955 apare în „Tânărul scriitor” rubrica „Cronica ritmată”, deschisă ironiilor, desigur cordiale.

Ceea ce mai rămâne în rubrica „Însemnări critice”, la care vor colabora din acest an

și nume noi sunt recenziile, portretele și paginile din istoria literară consacrate prin documente, manuscrise, corespondențe, lui Odobescu, Eminescu, Topârceanu. Se operau discret deschideri spre literatura universală și se încerca refacerea punților spre moștenirea literară a patrimoniului național.

O rubrică nouă, „Să ne spunem cuvântul”, inițiată în numărul 2/1955, s-a dorit o tribună a punctelor de vedere, a disputelor polemice. Este una dintre cele mai vii rubrici, generoasă în a furniza astăzi elemente de istorie polemică și ideologică a epocii.

Poșta „Tânărului scriitor” este susținută de Mihai Dragomir și Demostene Botez în numerele 1 și 12/1955. În ultimele numere ale anului 1955 dispar însemnările din viața cenaclurilor, etapă considerată oarecum caducă.

Câteva mențiuni: numărul 10/1955 este număr omagial închinat maestrului Mihail Sadoveanu, ce cuprinde articole, studii, amintiri, versuri și proză. Moartea, la 4 mai 1955, a compozitorului George Enescu va fi marcată printr-o pagină comemorativă nesemnată.

Anul 1955 marchează încheierea etapei de definire a personalității revistei, permite trecerea spre deschiderile anilor 1956 și 1957, în efortul vizibil de recuperare a personalităților interbelice, a valorilor românești și universale.

Anii cei mai rodnici ai revistei sunt 1955-1956, numerele apărute în această perioadă, lunar, având o formă și un conținut superioare celor anterioare.

În colegiul de redacție sunt cooptați Nicolae Tăutu și Cezar Petrescu. Până la numărul 4/1956 redactor-șef va fi în continuare Mihai Dragomir, iar de la numărul 5 (mai) 1956, Demostene Botez.

De la *Consfătuirea tinerilor scriitori*, aprilie 1956, sunt publicate textele prescurtate ale „Raportului asupra creației tinerilor scriitori”. Documentele condamnă în termeni duri orice încercare de ieșire din canoane.

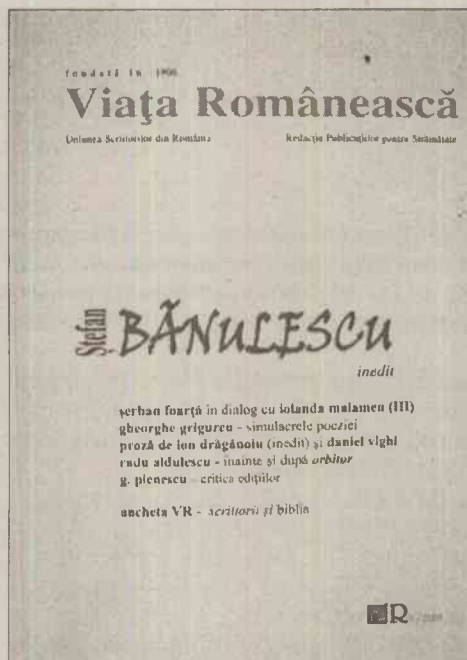
Conferința Scriitorilor este întâmpinată prin publicarea în numărul 6/1956 a unei serii de articole cu un pronunțat caracter ideologic. Paginile de literatură găzduite de revistă se îmbunătățesc vizibil calitativ. Nume consacrate scriu acum în „Tânărul scriitor”. Versurile cunosc evoluții, maturizarea expresiei, a stilului, apariția unui timbru propriu, încercarea unor experiențe noi sunt incontestabile.

„Cronica literară” va urmări la zi aparițiile editoriale iar „Însemnările critice” vor grupa profile, sinteze, interpretări. Rubrica „Opinii” se va transforma în „Cronica ideilor”, o tribună a exigențelor mai mult sau mai puțin ideologice. „Cronica dramatică” va fi semnată de Ecaterina Oproiu, I. Negoiescu, I.D. Sârbu. Nivelul intelectual al opiniilor, notelor, polemicilor va fi altul ignorând dogmatismul șablonar al „judecăților”. Poșta „Tânărului scriitor” va continua să țină legătura cu tinerii corespondenți, având în continuare caracterul ușor didactic și tematic din anii anteriori.

Alte cronici – cinematografică, plastică a limbii literare. O rubrică distinctă va realiza Perpessicius intitulată „Mențiuni critice”. Începând cu numărul 6/1956 ia ființă rubrica „Documente”. O altă rubrică nouă, „Bleatnotes extern” este destinată știrilor de actualitate culturală europeană. Ultimul număr al revistei, 12/1957, apare avându-și ca redactor șef pe Mihai Dragomir.

Mobilurile adevărate ale desființării revistei au rămas până astăzi simple supoziții greu de verificat. Se anunțase chiar înființarea unei noi reviste. La început, (în etapa de concept), acesteia i s-a spus „Miorița”, mai apoi fiind definitiv botezată „Luceafărul”.

La Moscova nu se știe nimic despre România!

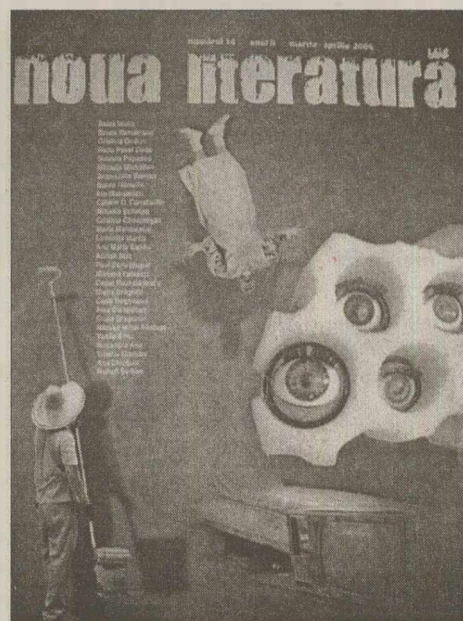
Viața Românească este o revistă dintre puținele care își adecvează tipul demersului cultural la formatul și publicul său. Căci un săptămânal e destinat să prindă mai ales actualitatea cu foiletoane și recenzii, iar o revistă-carte își poate permite să publice acele studii, eseuri și colecții de texte inedite la care cititorul poate reveni chiar după ce a așezat revista în raft cu câteva luni în urmă. Numărul 5 al venerabilei publicații are un sumar bogat și deosebit de dens. Aproape fiecare pagină cheamă la lectură și chiar la recitare.

Fragmentul inedit de proză al lui Ștefan Bănuțescu este un adevărat eveniment, prefațat cum se cuvine de Nicolae Prelipceanu și Nicolae Bârna. Dar la fel de interesantă e proza, tot inedită, a lui Ion Drăgănoiu. Ca să nu mai vorbim de ancheta VR pe o temă și ea inedită: *Scriitorii și Biblia*, realizator Ion Zubașcu. Primele întrebări ridică foarte mult miza: *Cînd ați descoperit prima dată Biblia și pe Dumnezeu?* Dar nici ultimele nu-s de colea: *Ce rol joacă credința în viața și opera dvs.? În ce credeți?* Păcat că aflăm doar trei puncte de vedere: Dora Pavel, Adrian Popescu, Radu Ulmeanu. Ar fi fost frumos să fie mai multe și din partea unor scriitori de confesiuni diferite (și un musulman poate descoperi *Biblia* pe cale livrescă, precum un creștin *Coranul*). Nu mai zic că punctul de vedere al unui ateu mi s-ar părea indispensabil. Aflăm cu bucurie, de pe coperta a IV-a, că ancheta va continua și o așteptăm cu interes.

În continuarea sumarului VR, Radu Aldulescu se referă la *Orbitor*, pe care, comparîndu-l cu alte opere, de pildă cu cele ale lui Eugen Barbu, îl găsește a fi *praf și pulbere*. Iar Mara Magda Maftעי se entuziasmează la *Despre seducție* de G. Liiceanu. Iolanda Malamen își continuă dialogul plin de versuri cu Șerban Foarță, iar cronicile la cartea de... poezie, proză, istorie și chiar la cea de interviu

dau unei reviste de raft și recitare și dimensiunea actualității, deși nu acesta este, pe bună dreptate, pariul esențial.

Ca să aduc cuvenitul contrast între seriozitatea revistei și calificativul final voi conchide că *Viața Românească* e super-tare!

Revista *Noua Literatură* a ajuns la un echilibru pe care orice noutate tinde să-l atingă pînă la urmă. Numerele duble au devenit și ele o obișnuință, astfel că numărul 14 este aferent lunilor martie și aprilie 2008. O seamă de autori au prezențe

constante în paginile ilustrate cu meșteșug. Printre ei este de pildă Costi Rogozanu, care produce autoficțiuni incitante sau terifiante: de pildă se visează dezbrăcat în fața unei comisii de examinare care ar trebui să îi acorde (sau nu!) titlul de lector. Psihanaliza nu ar putea rezolva mulțumitor cazul dacă nu ar ști totul: un profesor „din tabăra adversă” îl întreabă pe candidat cum se face că dă lecții de literatură dar a uitat prenumele lui Vasilescu din *Patul lui Procust*! Ce-i putem dori decît să și-l amintească pe exoticul Fred și să aibă parte numai de examinatori din „tabăra prietenă”? Asta îmi amintește de venerabila mea profesoară de literatură, doamna Litman, care chestiona elevii despre replica „De!” care se rostește esențial în *Răscoala*. Un punct forte al numărului 14 din *Noua Literatură* este rememorarea cărților românești de proză ale anului 2007, pe autori și edituri, însoțindu-le cu scurte recenzii. O recapitulare utilă a unui an destul de bogat. Vasile Emu ne asigură că la Moscova (la Moscova!) nimeni nu știe nimic despre România, această țară este inexistentă în spațiul rusesc. Ce păcat că, dintre toți rușii, tocmai Stalin și acoliții săi și ulterior Hruscirov, Brejnev etc. au știut afit de bine că există țara noastră. Aș paria că, în ignoranța generală, exact cine nu trebuie știe și acum. (*Hipo*)

Contre-pied

Euro 2008: iubesc, am curaj și mă tem...

GELU NEGREA

Fugit irreparabile tempus! – da, da, are dreptate bătrânul Vergilius, străbunul de pe ramura biruitoare a arborelui nostru genealogic și milenar, iar omologul său de pe creanga etnogenetică puțin mai tuflită, istoricește vorbind, îl confirmă doinind jălănic și personalizat din frunză: aoleu, cum trece vremea / toate fetele-mi zic nenea!... Luat cu treburi ba semicentenare, ba de tot cotidiene, ca tot românul chemat la urne electoral-existențiale, m-am trezit subit cu sprânceana ridicată până-n creștet de uimire tembelă că doar astăzi încă nu e mâine, iar peste alte 48 de ore, la Basel, Elveția și Cehia deschid cu surle și tobe balul democratic al lui Euro 2008 ce se va încheia în acorduri imperiale de vals vinez pe 29 iunie a.c. și la care România participă cu cele două echipe naționale pe care le-am văzut sâmbătă seara jucându-se cu trupa de telespectatori fără griji a Muntenegrului. Zic „două echipe” și oricare dintre dumneavoastră ați prins instant aluzia, mai ales că partitura exersată mai deunăzi de tricolori nu reprezintă cine știe ce premieră: și în meciul cu Rusia, Pițurcă a scos din pălărie tot două reprezentative, atât de diferite conceptual și stilistic între ele încât ne-a băgat într-o dilemă din care n-am idee cum vom putea ieși (noi ca noi, dar mai cu seamă el!). Pardon de întrebare: care este aia adevărată? Cea din prima repriză – bine închiotorată la nasturii echilibrului adult, mai realist-cenușie și preocupată în primul rînd să nu-și lase adversarul să joace, decât s-o facă ea însăși – sau cea din mitanul secund – mai exuberant-juvenilă,

mai colorată în exprimare și înclinată riscant spre ofensiva romantică?

Chestiunea nu ține neapărat de stil, ci de filozofie sportivă. Ce trebuie să aleagă selecționerul: jocul metodic, așezat, vag defensiv, dar cu un coeficient de siguranță mai ridicat, pe care l-ar recomanda oricărui om cu scaun la cap neșansa infernală de a aduna în grupă trei dintre cele mai titrate formații din fotbalul european – Italia, Franța și Olanda –, în speranța că un pic de noroc sau o execuție măiastră ar putea înclina balanța în favoarea noastră ori măcar nu ne-ar împinge în vertijul unei sinucideri asumate? Sau, dimpotrivă, curajul nebunesc de a se arunca superb cu capul înainte într-o aventură spectaculoasă, dar din care am putea ieși jumuliți și târnuiți amaric, victime ale malaxorului cinic, rutinier și producător de puncte pe care ni-l vor opune fără scrupule italo-franco-nederlandezii? Aici e aici!

Am toată simpatia și prețuirea pentru consăteanul meu Victor Pițurcă: amândoi am bătut mingea în aceeași binecuvîntată Poiană a Bisericii din Orodelul natal (drept este: în momente și cu rezultate cam diferite...); îl consider un mare antrenor și mi-aș dori din tot sufletul ca Euro 2008 să-i confirme briliant acest statut. Tare mă tem însă că, edificînd el două formații pentru o singură competiție, a comis o eroare strategică majoră. Sublimă, dar eroare. Indiferent pe ce variantă va merge, dacă lucrurile ies prost, pe el va cădea mîgăreața. El – în primul, a doilea și al enșpelea rînd – va fi

acuzat că n-a optat pentru soluția cealaltă: întotdeauna, în fotbal echipa ideală este cea care rămâne pe bancă!

Și să nu-mi spuneți că și aici, ca și în viață, în general, cheia problemei o reprezintă aurita cale de mijloc, adică alcătuirea unui unsprezece de tip copulativ „și-și”, în locul adversativului „ori-ori”. Nu mi se pare fezabil, ca să nu zic direct că e imposibil!

Dar poate că așa se văd lucrurile doar din pătrățica mea exterioară, sentimentală și neprofesionistă. Poate că geniul unui antrenor rezidă tocmai în capacitatea inefabilă, misterioasă de a lamina imposibilul și a-l preschimba în ceva viabil. Într-un mecanism funcțional, de exemplu. Dacă-i așa, mai e o speranță. Dacă nu, nu!

...După ce, de-a lungul și de-a latul timpului, echipa națională a depins, pe rînd, de șutul lui Dobay sau Bazil Marian, de driblingul lui Ozon sau Dobrin, de meticulozitatea lui Radu Nunweiller sau Ionuț Lupescu, de stîngul daurit al lui Hagi sau Böldöni, de reflexele lui Rică Răducănu sau Stelea, iată-ne ajunși la mîna unei imponderabile absolute și profund lirice: inspirația. A lui Victor Pițurcă, în speță, fiindcă se știe că nu brainstormingul constituie modalitatea sa predilectă de a lua decizii.

România are valoare fotbalistică, dar asta nu e de-ajuns: mai trebuie ca, în clipa hotărâtoare, pe umărul selecționerului să se așeze îngerul despre care vorbea Nichita.

Fi-va așa? Sper.

Sau, cum spune poetul: iubesc, am curaj și mă tem...

FLORIN CODRE:

„Eu pun obiectivele morale și etice înaintea obiectivelor estetice”

ROZANA MIHALACHE

Lă 69 de ani de la inaugurarea statuii lui Carol I din Piața Palatului Regal, operă a sculptorului croat Ivan Mestrovic, și la 60 de ani de la distrugerea ei de către comuniști, se dorește readucerea acesteia pe amplasamentul inițial.

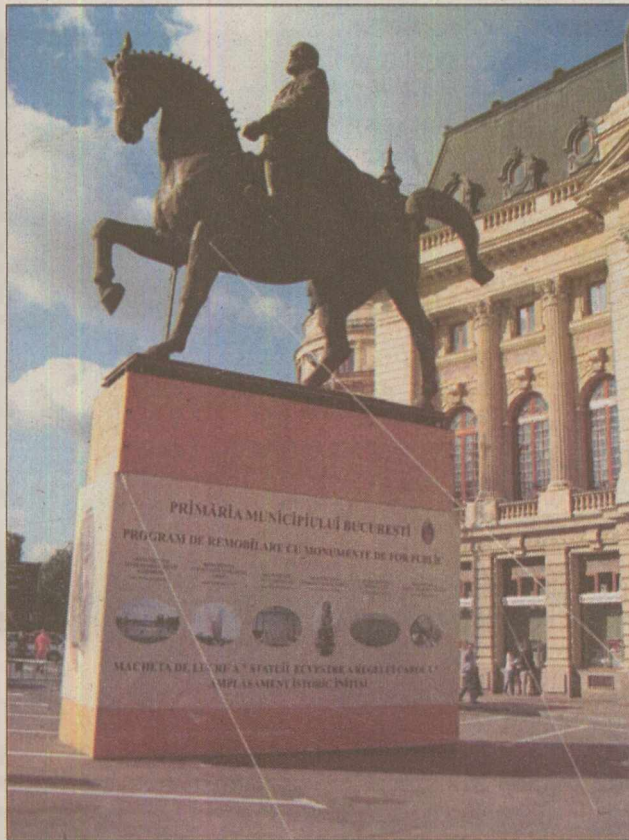
Proiectul a fost încredințat sculptorului Florin Codre care a realizat o machetă, așezată provizoriu în fața Bibliotecii Universitare din București, pentru a se testa reacția oamenilor – specialiști sau simpli cetățeni. N-au întârziat să apară plecaciunile, dar și reproșurile și acuzațiile. Florin Codre știe însă că „nici o faptă bună nu rămâne nepedepsită”, așa că...

– N-a fost nici o licitație, nici o atribuire de proiecte, pentru că eu nu mă înscriu în parcursul normal al unui sculptor. De vreo 50 de ani studiez tema asta cu ecvestrul. Mai mult, inițiativa proiectului Carol, acum, n-a avut-o nimeni, decât eu!

În momentul în care s-a pus problema că ar fi cazul să se facă statuia lui Carol, eu o aveam deja făcută. Dar, ca să fie totul în regulă, moralmente vorbind, Primăria a trimis o scrisoare celorlalți sculptori din țară: Paul Vasilescu, Borborea, Spătaru și alții, prin care i-a întrebat dacă vor să intre în competiție cu mine pentru realizarea acestui monument. Ei au răspuns cu toții în scris că nu, ba chiar au zis că eu sunt cel mai indicat să mă ocup de această temă. Pe mine din '74 m-a interesat această temă a relației dintre călăreț și cal, călărit și călăritor, stăpân și stăpânit ș.a. Se pot face multe speculații pe acest raport, cine e mai câștigat, călăritul sau călărețul.

Ani de-a rândul MCC, a negociat cu familia lui Mestrovic achiziționarea machetei originale și nu a reușit, date fiind văditelile neînțelegeri și dispute dintre membrii familiei. Acum, nora sculptorului, Rumiana Mestrovic, afirmă că Florin Codre a copiat ideea soacrului său. Artistul răspunde sec că nu ar fi putut să-l înfățișeze pe Carol I călare pe un câine, adăugând în același timp că, fiind vorba de o statuie a aceleiași personalități, amplasată în același loc, abaterile de la lucrarea inițială nu pot fi semnificative, deși...

– Mestrovic construiește o verticală-orizontală, la mine e o piramidă, eu fac un cal în galop, la mine omul se uită într-o parte, la el omul se uită drept. Totul e pe dos. Cum se poate spune că e o copie? Păi, dacă e

copie asta după aia, de ce statuia lui Mestrovic n-ar fi, la rândul ei, o copie după alte statui ecvestre? Atunci înseamnă că nu mai există în tema ecvestră loc pentru originalitate și e adevărat, originalitatea e foarte limitată în anumite teme. Originalitatea e mai subtilă aici...

Acuzele astea din partea familiei vin și pentru drepturile de autor. Ei vor bani, dar e o glumă până la urmă, pentru că Mestrovic a luat o dată banii pe statuie după ce a realizat-o, a mai luat o dată daune, după ce a fost dărâmată, și acum familia mai vrea încă o dată. Nu se poate așa ceva!

Cât despre poziție, vreau să fie în centrul Pieței Palatului, la vreo 10 m mai în față, chiar pe locul vechiului monument. Postamentul va fi mai scund cu 80 de cm decât ceea ce se vede acum. Oricum, voi stabili înălțimea pedestalei în funcție de loc.

Pedestalul o să aibă o lentilă foarte savantă, e formată din mii de romburi, care sunt mici și cresc în mod natural de la margine spre statuie. Toate aceste romburi au între ele o structură de alamă lustruită, deci va fi granit cu alamă lustruită și vor da așa... un nimb de aur așezat jos, la picioarele Regelui!

Dincolo de controversele apărute, ceea ce conferă noutate și originalitate sunt detaliile folosite de Codre și specifice lui, detalii accesibile îndeosebi specialiștilor. Oamenii obișnuiți și turiștii se înghesuie să fotografieze fabulosul monument care le produce o plăcere nebună, căci atât cei trecuți de o anumită vârstă, cât și adolescenții care au mai citit câte ceva sunt conștienți că statuia lui Florin Codre certifică un lucru esențial pentru orice țară: istoria. Statuia lui Codre readuce în actualitate una dintre cele mai frumoase perioade din istoria României. Iată însă că la orizont

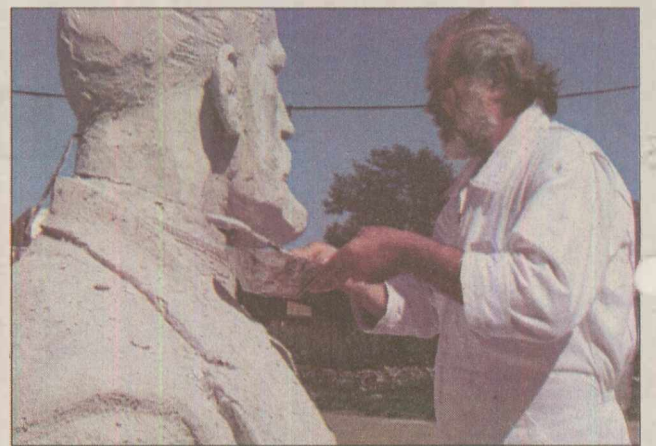
s-a ivit și o altă problemă în afară de reacția Rumianei Mestrovic, problema amplasării monumentului. Unele voci consideră că nu ar fi bine poziționată printre numeroasele „tentative plastice” de pe Calea Victoriei.

– Eu am niște idei foarte personale despre monumentul public. Mă detașez clar de ceea ce cred îndeobște colegii mei, de-asta am și fost de acord cu dezbaterca publică legată de amplasamentul statuii.

Monumentul public trebuie să fie făcut pentru public. Fac, de asemenea, o clară deosebire între opera de artă în sine și monumentul public. Câteodată, o operă de artă poate fi un monument public, dar nu orice operă de artă poate fi un monument public.

Nu știu de condițiile în care au fost realizate, gândite celelalte lucrări din jur, dar pot să spun un lucru: eu pun obiectivele morale și etice înaintea obiectivelor estetice. Estetica e o glumiță, estetica ține de modă. Morala și etica sunt perene. Toate religiile ne învață că trebuie să-ți respecti semenii. Eu văd lucrurile sincron cu epoca, întotdeauna. Eu cred că toată preocuparea asta de estetică a pieței e o falsă problemă, e o problemă minoră față de cea etică și morală a vieții. Parcă turcii i-au întrebat pe creștini când au pus pe Sf. Sofia niște minarete!? Când lucrurile sunt bine făcute, se impun. Viața impune orice. Istoria, vrem nu vrem, e viața însăși. Noi constatăm că e frumos un lucru când viața îl avizează. Doar atunci!

Dai statuile jos că-s comuniste... cu asta nu sunt de acord! Așa cum n-ar trebui dată jos nicio statuie capitalistă, cum n-ar fi trebuit dat jos Carol al lui Mestrovic și nicio statuie/sculptură de-a lui Mestrovic. Există o

succesiune în istorie. Iar noi suntem o nație de mincinosi, trebuie întotdeauna să corectăm istoria! Nu poți combate nici o inundație, cum să combați istoria! Noi trebuie să acceptăm că e mai important adevărul decât moftul nostru estetic.

Cât despre monumentul lui Ghilduș, nu pricep de ce vreți voi să-l dați jos. A fost un moment istoric în care s-a considerat că Revoluția e o țepă. (râde). Păi, n-o să învețe niciodată copiii noștri nimic, fiindcă de fiecare dată când se întâmplă ceva, ștergem cu radiera.

Mă întrebi ce statui din București sunt prost amplasate. În afară de statuia Aviatorilor, care e o statuie proastă, dar bine amplasată, nimic altceva. Totul e prost amplasat!

A mai rămas și aia din Piața Lahovari și în rest... nimic, pentru că a plasa o statuie e un lucru deosebit de delicat, deoarece trebuie să corespundă interesele politice imediate cu interesele istorice și e foarte greu să realizezi așa ceva mai ales într-o epocă în care politica și propaganda o iau înaintea istoriei.

Acest număr este ilustrat cu imagini de la Semicentenarul Luceafărului.

